

Crna Gora

Ministarstvo unutrašnjih poslova

ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ

O REALIZACIJI STRATEGIJE ZA INTEGRISANO UPRAVLJANJE MIGRACIJAMA U CRNOJ GORI ZA PERIOD 2017 - 2020. GODINA

Podgorica, decembar 2020. godine

S A D R Ź A J

I.	<i>Uvodni rezime s osvrtom na postignute rezultate aktivnosti za izvještajni period (AP) plus osvrt na ljučna dostignuća za cjelokupan period važenja strateškog dokumenta</i>	<i>2</i>
II.	<i>Informacija o statusu indikatora uspjeha (napredak u postizanju strateških i operativnih ciljeva) za sveukupan period trajanja strateškog dokumenta.....</i>	<i>7</i>
III.	<i>Tabela o realizaciji aktivnosti Akcionog plana za 2020. godinu</i>	<i>32</i>
IV.	<i>Nalaz evaluacije</i>	<i>107</i>
V.	<i>Osvrt na planirana i utrošena finansijska sredstva</i>	<i>107</i>
VI.	<i>Preporuke za naredni ciklus planiranja politika</i>	<i>108</i>

I. UVODNI REZIME

Vlada Crne Gore, u februaru 2017. godine, nakon pribavljanja mišljenja od EK, usvojila je **Strategiju za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godine**. Treba istaći da je ovo drugi strateški dokumenta iz oblasti migracija jer je Vlada Crne Gore, u martu 2011. godine, donijela je Strategiju za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2011.-2016. godine. Osnovni cilj Strategije je potpuno usklađivanje i uspostavljanje pravnog okvira, kao i dodatno jačanje institucionalnog okvira koji pruža mogućnost djelotvornog sprovođenja politike kontrole migracionih kretanja u skladu sa pravilima i standardima EU, kao i uspostavljenje sistema monitoringa za praćenje Strategije i realizacije akcionih planova. Krajni cilj Strategije je uspostavljanje društva sa efikasnim sistemom i prepoznatljivim rezultatima na polju integrisanog upravljanja migracijama, što će doprinijeti regionalnoj i ukupnoj stabilnosti saglasno pravilima i standardima EU.

Svakako, može se konstatovati da je Crna Gora u prethodnom periodu u kontinuitetu sprovodila aktivnosti koje se odnose na unaprijeđenje uslova na polju zakonitih migracija, suzbijanje nezakonitih migracija, promovisanje vrijednosti međunarodne zaštite, pune integracije lica koja imaju međunarodnu zaštitu, posljednje primjene sporazuma o readmisiji, a sve na platformi intenzivne regionalne i međunarodne saradnje i usklađivanja sa pravnom tekovinom i najboljom praksom zemalja članica Evropske unije.

U ovom periodu su donijeta dva najznačajnija zakona iz ove oblasti i to **Zakon o strancima** ("Službeni list CG", br. 12/2018 i 03/19) i **Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca** ("Službeni list CG", br. 2/2017 i 03/19). Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je zaokružilo normativni okvir tako da je donijelo sva podzakonska akta na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i Zakona o strancima.

Zakon o strancima ("Službeni list CG", br. 12/2018), stupio je na snagu 3. marta 2018. godine. Ovim zakonom uređuju se uslovi za ulazak, izlazak, kretanje, boravak i rad stranaca u Crnoj Gori. **Ovaj zakon, zajedno sa podzakonskim aktima koji su donijeti radi njegovog sprovođenja u potpunosti je usaglašen sa osam (8) direktiva EU**, dok je sa četiri (4) direktive EU djelimično usklađen.

Prikaz usklađenosti Zakona o strancima sa EU direktivama

USKLAĐENOST ZAKONA O STRANCIMA SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

NEUSKLAĐENOST ZAKONA O STRANCIMA SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, zajedno sa podzakonskim aktima je **u potpunosti usaglašen sa pet (5) direktiva i tri (3) regulative EU.**

Prikaz usklađenosti Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca sa EU direktivama

**POTPUNA USKLAĐENOST ZAKONA O MEĐUNARODNOJ I
PRIVREMENOJ ZAŠTITI STRANACA SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM**

Direktiva Savjeta 2001/55/EZ

Direktiva Savjeta 2003/86/EZ

Direktiva 2011/95/EU

Direktiva 2013/32/EU

Direktiva 2013/33/EU

Regulativa (EZ) br. 1560/2003

Regulativa (EU) br. 603/2013

Regulativa (EU) br. 604/2013

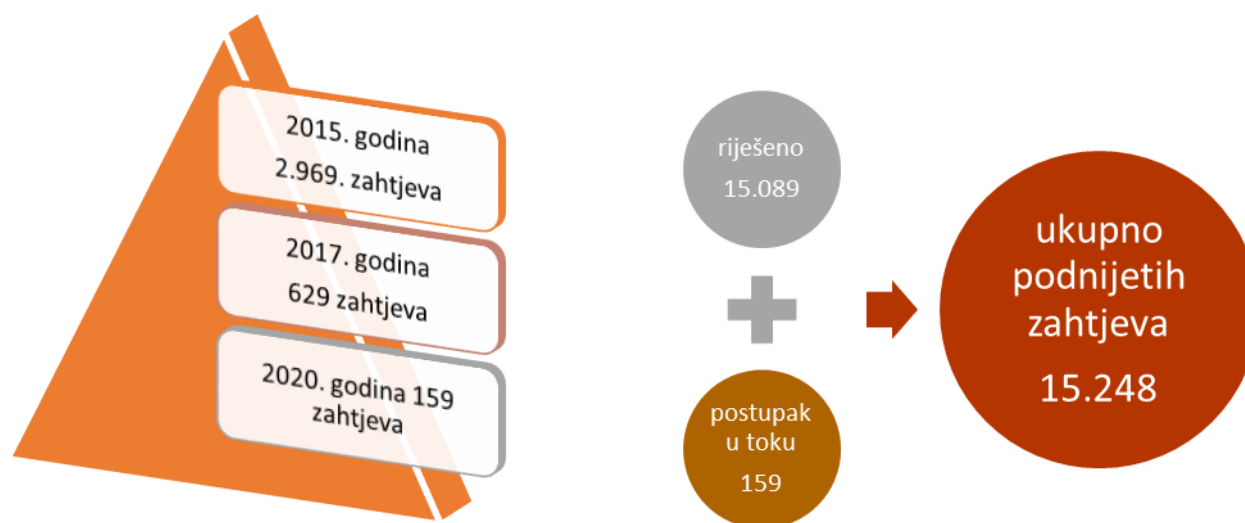
Takođe, Vlada Crne Gore je krajem decembra 2018. godine donijela novu **Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave**, kojom su poslovi koji se odnose na pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru, iz prethodne nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, prešli u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Zatim, potpisan je **Sporazum između Crne Gore i Evropske unije o aktivnostima koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu (FRONTEX)**.

Crna Gora preduzima intenzivne napore i aktivnosti kako bi se svim strancima koji traže međunarodnu zaštitu omogućilo ostvarivanje svih prava koja su im priznata Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca. **Posebne aktivnosti su preduzeteu dijelu povećanja tj. proširenja smještajnih kapaciteta i to** kroz stavljanje u funkciju Privremenog tranzitnog Centra - “kontejnerskog naselja” do adaptacije Karaule “Božaj”.

Vlada Crne Gore, zaključkom broj: 08-215 od 19. novembra 2015. godine, donijela je **Plan djelovanja u slučaju masovnog priliva migranata i izbjeglica**, koji je u **julu 2018. godine izmijenjen i dopunjen**.

Kada je u pitanju rješavanje statusa raseljenih i interno raseljena lica (odobravanje stalnog i privremenog boravka do tri godine) posebno treba istaći da je u prethodnom periodu napravljen izuzetan rezultat, u smislu da je u januaru 2015. godine u radu bilo ukupno 2.969 zahtjeva, u januaru 2017. godine je bilo ukupno 629 zahtjeva, dok ih je na dan 01.10.2020. godine bilo ukupno u radu 159 zahtjeva. Od 07.11.2009. godine (datum stupanja na snagu Zakona o dopunama Zakona o strancima), zaključno sa 01.10.2020. godine, raseljena lica i interno raseljena lica su podnijela ukupno 15.248 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine. **Od ovog broja riješeno je 15.089 zahtjeva, dok je po 159 zahtjeva postupak u toku, odnosno oko 1.0% ovih zahtjeva je i dalje u radu.**

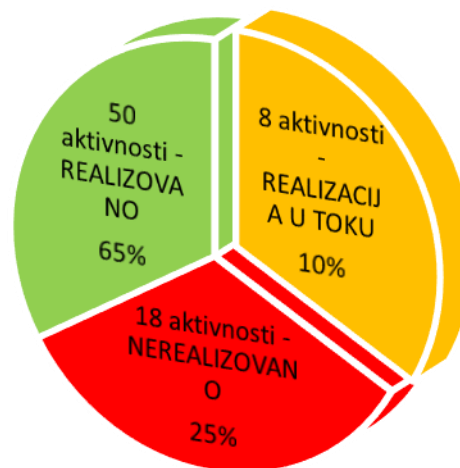
Prikaz rješavanja statusa raseljenih i interno raseljena lica

U samom izvještavanju o sprovođenju ovog strateškog dokumenta, pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, kao predstavnici međuresorske radne grupe su učestvovali i predstavnici: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Uprave policije, Uprave za inspekcijske poslove,

Poreske uprave, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Zajednice opština Crne Gore, Crvenog krsta Crne Gore, Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR) - Predstavništvo u Crnoj Gori, Međunarodne organizacije za migracije (IOM), NVO Pravnog Centra i NVO Građanske alijanse.

Akcionim planom za sprovođenje Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godine, za 2020. godinu definisana su četiri strateška cilja, koja će se realizovati kroz 14 operativnih ciljeva, odnosno ukupno 76 aktivnosti, od čega je 50 aktivnosti realizovano, odnosno oko 65 %, aktivnosti čija realizacija u toku ima 8, odnosno 10 %, dok je 18 aktivnosti je nerealizovano, odnosno procentualno 25% .

Mjera koja nije realizovana odnosi se na „Donošenje podzakonskih akata na osnovu Zakona o strancima i usklađivanje istih sa pravom i praksom Evropske unije u oblasti migracija, čije je donošenje u nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova. Izbijanje epidemije COVID-19 u Crnoj Gori, imalo je veliki uticaj na državu u cjelini a posebno na državnu upravu. Ministarstvo vanjskih poslova, odnosno konkretno Generalni direktorat za konzularne poslove i dijasporu od samog pocetka je bio angažovan na organizaciji povratka naših državljana iz inostranstva a pružao je i značajnu pomoć, u saradnji sa stranim ambasadama, kod evakuacije njihovih državljana iz Crne Gore. Imajući u vidu da je GDK bio jedan od glavnih nosilaca posla a uslijed vanrednih okolnosti koje su nas zadesile, kao što su rad od kuće velikog broja sluzbenika, pojava virusa u mnogim državnim institucijama, zabrana službenih putovanja, ista ili slična situacija u zemljama u okruženju i EU, bilo je nemoguće realizovati sve planirane aktivnosti za 2020.

Rad na izradi Pravilnika o vizama i viznim obrascima (viza A i C) započet je 16. juna. Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije blagovremeno su dali svoje komentare i sugestije i nakon što su iste inkorporirane tekst je poslat na mišljenje Sekretarijatu za zakonodavstvo. Godišnji odmori i povećanje broja što inficiranih osoba, što osoba koje su bile u kontaktu s njima, uticali su na to da usaglašeni tekst bude spreman tek u oktobru. Međutim, tu se pojavio novi problem u vidu nemogućnosti da se izrade, odnosno koriguju pripadajući obrasci, pa se uključilo i Ministarstvo javne uprave, tj. njihovi IT eksperti. Sada je ovaj Pravilnik u završnoj fazi i njegovo objavljivanje se očekuje do kraja ovog kvartala.

Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje vize za duži boravak (viza D) je aktivnost koju nije bilo moguće realizovati iz svih gore navedenih razloga te je namjera da rad na izradi ovog pravilnika započne odmah nakon objavljivanja Pravilnika o vizama i viznim obrascima (viza A i C), najranije moguće do kraja ove godine, a optimalno u I kvartalu iduće godine.

Pravilnik o bližem načinu podnošenja zahtjeva za izdavanje vize u elektronskom obliku je treći podzakonski akt u vezi sa Zakonom o strancima koji je obaveza MVP. Slično kao za prethodni, rad na izradi je moguć nakon objavljivanja Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje vize za duži boravak (viza D). Na ovom projektu se radi od kad je izmjenama i dopunama Zakona o strancima predviđena mogućnost za izdavanje vize u elektronskom obliku međutim u praksi se naišlo na određene prepreke koje se moraju ukloniti kako bi se nastavilo sa radom. Elektronska viza predstavlja vizu koja se izdaje posredstvom online portala a ne u diplomatsko-konzularnom predstavništvu. Nakon obrade, u slučaju kada istu odobri MVP po dobijanju saglasnosti drugih državnih organa uključenih u postupak, korisnik koji je aplicirao posredstvom portala, elektronsku vizu sa bar ili QR kodom bi štampao i krenuo na put za Crnu Goru. Granična policija bi provjerila elektronsku vizu i nakon uspješno očitano koda bi lice moglo da uđe u zemlju. Ukoliko bi viza bila odbijena, korisnik bi pristupom portalu imao uvid u to. Taksa za zahtjev za elektronsku vizu bi se izmirivala putem platnih kartica (mastercard, visa) a pomenuti sistem na internetu bi bio sastavni dio viznog informacionog sistema (VIS). Sve ovo podrazumijeva niz novih tehničkih rješenja kao i reviziju postojećeg stanja.

Mjere koje su realizovane u potpunosti su donošenje odluka o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Jermenije, Kazahstana i Ruske Federacije, te izmjene i dopuna Uredbe o viznom režimu.

Što se tiče konzularnih konsultacija planiranih sa BiH, Slovenijom, Srbijom i Hrvatskom, radi se o redovnim i periodičnim aktivnostima koje su, uslovljene opštepoznatim okolnostima, odložene do normalizacije epidemiološke situacije kod nas i u ovim zemljama.

Svakako u narednom periodu treba raditi na realizaciji aktivnosti koje nijesu u potpunosti realizovane i to prije svega na povećanju administrativnih kapaciteta i unapređenje uslova za prihvrat i osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju strancima koji traže međunarodnu zaštitu i licima kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori, u skladu

sa međunarodnim standardima, na unaprjeđenje mehanizma koordinacije i praćenja poslova koje obavljaju državni organi koji sprovode zakonodavstvo u oblasti migracija i sprovođenje obuka službenika koji rade na poslovima migracija i konačnom rješavanju statusa RL/IRL.

Bitno je spomenuti da su izvještajni period za 2020. godinu obilježila neočekivana dešavanja u vezi sa pandemijom COVID-19 virusa. Zbog širenja pandemije, koja predstavlja globalni izazov, i njenih posljedica, usporene su brojne aktivnosti predviđene Akcionim planom za sprovođenje Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu Sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godina, za 2020. godinu, posebno u dijelu organizovanja obuka, seminara, sastanaka i sl.

II. INFORMACIJA O STATUSU INDIKATORA USPJEHA (NAPREDAK U POSTIZANJU STRATEŠKIH I OPERATIVNIH CILJEVA) ZA SVEUKUPAN PERIOD TRAJANJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

a) Opšti pregled

S aspekta indikatora uspjeha treba napomenuti da Strategija za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godine nije rađena u skladu s važećom Metodologijom za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore, jer je predmetna Metodologija usvojena nakon donošenja Strategije. Izvještaji o realizaciji akcionih planova za primjenu Strategije za 2016. i 2017. godinu nijesu obuhvatali tabelarni prikaz statusa realizacije aktivnosti, već je izvještaj o realizaciji planiranih aktivnosti opisnog karaktera, što dodatno otežava pripremu završnog izvještaja u skladu sa novom metodologijom izvještavanja.

U ovom periodu su donijeta dva najznačajnija zakona iz ove oblasti i to **Zakon o strancima** ("Službeni list CG", br. 12/2018 i 03/19) i **Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca** ("Službeni list CG", br. 2/2017 i 03/19). Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je zaokružilo normativni okvir tako da je donijelo sva podzakonska akta na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i Zakona o strancima. Kroz ova pravna akta smo u najvećoj mjeri primijenili evropske standarde, što se odrazilo i odražava na kvalitet i efikasnost ostvarivanja prava stranaca, upravljanje legalnim migracionim tokovima i suzbijanje nezakonitih migracija kroz koordinisane i jasno propisane procedure. Crna Gora se već godinama suočava s povećanim brojem stranaca koji traže međunarodnu zaštitu.

Posebnu pažnju treba posvetiti jačanju kapaciteta i tehničke opremljenosti, ali i boljoj saradnji i koordinaciji između ključnih aktera u sistemu migracija, kako bi se osigurao razvoj integrisanog sistema migracija. Imajući u vidu promjene u profilu stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, te dinamiku pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, neophodno je unaprijediti aktivnosti na planu razvijanja programa integracije lica sa priznatim azilantskim statusom.

Crna Gora je, imajući u vidu svoje iskustvo u prihvatu velikog broja izbjeglica tokom ratnih sukoba na Balkanu 90-tih godina, dala doprinos definisanju Globalnog sporazuma za izbjeglice. Globalni sporazum će doprinijeti zajedničkom djelovanju međunarodne zajednice u pogledu masovnih kretanja izbjeglica i pružanju podrške zemljama prijema. Naime, Generalna skupština Ujedinjenih nacija velikom većinom usvojila je Globalni sporazum o izbeglicama, nakon 18 meseci intenzivnih konsultacija između država članica, eksperata, civilnog društva i izbeglica. Usvajanje Sporazuma predviđeno je Njujorškom deklaracijom iz 2016. godine, čiji je glavni cilj unaprjeđenje upravljanja izbegličkim krizama, posebno u vrijeme kada broj raseljenih u svijetu prevazilazi broj od 80 miliona ljudi. Ideja iza usvajanja Globalnog sporazuma je integracija izbjeglica u društvo kroz inkluzivni odgovor na izbegličke krize, na dobrobit kako izbjeglica tako i samih društava koja prihvataju izbjeglice. U decembru 2019. godine, na globalnom forumu u Ženevi, Crna Gora je preuzela 4 obaveze iz oblasti azila, koje se tiču obezbjeđivanja adekvatnog smještaja za strance koji traže međunarodnu zaštitu, daljeg poboljšanja procedura za utvrđivanje izbegličkog statusa, stvaranje povoljnog okruženja za socio-ekonomsku integraciju lica sa odobrenom zaštitom i pružanje podrške regionalnim inicijativama za jačanje sistema azila.

Podjednako je važno istaći i aktivno učešće Crne Gore u procesu usvajanja Globalnog kompakta za sigurne, uređene i zakonite migracije na međuvladinoj konferenciji u Marakešu, Maroko u decembru 2018. godine, koji je kasnije i formalno potvrđen od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija. Iako nije pravno obavezujući, Crna Gora je, zajedno sa preko 150 država svijeta, dala političku podršku pomenutom Kompaktu, kojim se uspostavlja okvir za upravljanje migracijskim tokovima, kroz saradnju sa evropskim i međunarodnim partnerima.

Jedan od glavnih izazova na koji se neophodno fokusirati u narednom periodu jeste uspostavljanje elektronske baze podataka koja bi predstavljala unaprijeđen sistem identifikacije, registracije i priključenja podataka za osobe iz sistema međunarodne zaštite. Uspostavljanje tehničkih rješenja za elektronsko uzimanje otisaka prstiju i elektronsko uvezivanje se odnosi na stvaranje jedinstvenog elektronskog sistema za potrebe Direkcije za azil, Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu/Centra za prihvrat, Sektora granične policije i Direkcije za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji.

Na ovaj način obezbijediće se povezivanje njihovih internih sistema obrade podataka u efikasniji i fleksibilniji sistem, kako bi se ispunili potrebni standardi za brži i djelotvorniji postupak azila, kao i rano identifikovanje lica koja su u stvarnoj potrebi za međunarodnom zaštitom, odnosno lica kojima su potrebne posebne proceduralne garancije.

Takođe, potrebno je kontinuirano sprovoditi obuke lica koje sprovode prvostepene i drugostepen postupke utvrđivanja statusa azilanta, u cilju daljeg unapređenja postupka azila i odgovora na specifične izazove.

Za smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu Ministarstvo unutrašnjih poslova raspolaže kapacitetom od 104 mjesta u Centru za prihvrat u Spužu, a u situacijama kada su kapaciteti Centra ispunjeni angažovali su se alternativni smještajni kapaciteti na Vrelima Ribničkim u Podgorici u kojima su se prevashodno smještali punoljetni muškarci.

Takođe, Vlada Crne Gore je krajem decembra 2018. godine donijela novu **Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave**, kojom su poslovi koji se odnose na pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru, iz prethodne nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, prešli u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Shodno navedenom, u cilju stvaranja funkcionlanog, efikasnog i sveobuhvatnog sistema međunarodne zaštite, pored poslova primjene međunarodnih ugovora o readmisiji, poslovi pružanja pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru, su u nadležnosti jednog državnog organa (MUP-a). Ovakvo rješenje garantuje uspješnu i kvalitetnu implementaciju standarda i politika iz ove oblasti. S tim u vezi, u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova/Direktorata za građanska stanja i lične isprave sistematizovana je Direkcija za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji, u kojoj se vrše ovi poslovi.

Crna Gora je uspostavljanjem strateškog i normativnog okvira, kao i institucionalne strukture izgradila efikasan sistem za upravljanje migracijama, sa budućim ciljem jačanja ovih mehanizama. Međutim, bez obzira koliko jedan nacionalni sistem migracija bio razvijen, ne može se sam izboriti sa problemom ilegalnih migracija, bez kontinuirane saradnje sa zemljama regiona i EU, međunarodnim organizacijama i ostalim subjektima koji mogu doprinijeti efikasnijem upravljanju migracijama.

Na fonu ostvarivanja najvažnijeg spoljnopolitičkog prioriteta naše države, a to je punopravno članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji, Crna Gora ostvaruje snažnu saradnju sa evropskim institucijama, koja rezultira potpisivanjem **Sporazum između Crne Gore i Evropske unije o aktivnostima koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu (FRONTEX)**. Primjena ovog sporazuma će umnogome doprinijeti graničnoj bezbjednosti i borbi protiv ilegalnih migracija, a, samim tim, i još boljoj zaštiti naših granica od svih oblika kriminala.

Crna Gora preduzima intenzivne napore i aktivnosti kako bi se svim strancima koji traže međunarodnu zaštitu omogućilo ostvarivanje svih prava koja su im priznata Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca. **Posebne aktivnosti preduzima u dijelu povećanja tj. proširenja smještajnih kapaciteta** kroz stavljanje u funkciju Centra za prihvatanje Odsjek Božaj - "kontejnerskog naselja" do adaptacije Karaule "Božaj". Postavljanjem kontejnerskog Centra na sportskom terenu u okviru Karaule "Božaj" obezbijeđeno je 60 mjesta za smještaj. Dodatni kapaciteti za adekvatan prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori će se obezbijediti adaptacijom i rekonstrukcijom "bivše Karaule Božaj" koja se nalazi na putnom pravcu prema Albaniji sredstvima iz IPA 2018 i kapitalnog Budžeta Crne Gore. U redovnim okolnostima biće obezbijeđen smještaj za 120 lica a u vanrednim za 200 lica. Povećani broj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu za posledicu ima i potrebu da se dodatno prošire smještajni kapaciteti Centra za prihvatanje u Spužu. S tim u vezi, Ministarstvo unutrašnjih poslova je preduzelo aktivnosti na stvaranju uslova za rekonstrukciju postojećeg objekta Centra dogradnjom sprata i proširivanjem kapaciteta restorana. Ovim putem će se kapaciteti za smještaj povećati za 60 mjesta. Takođe preduzete su aktivnosti u cilju kupovine zemljišne parcele koja se graniči sa kompleksom Centra za prihvatanje što će uticati na povećanje prostornih kapaciteta Centra.

Vlada Crne Gore, zaključkom broj: 08-215 od 19. novembra 2015. godine, donijela je **Plan djelovanja u slučaju masovnog priliva migranata i izbjeglica**. Takođe, na istoj sjednici formiran je Koordinacioni odbor koji će usklađivati aktivnosti državnih organa na implementaciji Plana djelovanja u slučaju masovnog priliva izbjeglica i migranata, kao i Operativni tim. U julu 2018. godine donijet izmijenjeni i dopunjeni Plan djelovanja u slučaju masovnog priliva migranata i izbjeglica. Pored potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku, gospodina Zorana Pažina, koji je predsjednik Koordinacionog odbora, članovi su ministri unutrašnjih poslova, rada i socijalnog staranja, saobraćaja i pomorstva, zdravlja, odbrane i vanjskih poslova.

Takođe, Vlada Crne Gore formirala je Operativni tim. Operativni tim čine predstavnici: Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, vanjskih poslova, zdravlja, rada i socijalnog staranja, odbrane, saobraćaja i pomorstva, savjetnik predsjednika Vlade, Crvenog krsta Crne Gore, UNHCR-a i IOM-a.

Prilikom donošenja izmijenjenog i dopunjenog Plana djelovanja, Vlada je zadužila Operativni tim da, shodno novonastaloj situaciji, izvrši izmjene i dopune Plana djelovanja u slučaju mogućeg priliva izbjeglica i migranata, **ali kako do sada nije bilo potrebe da se bilo što mijenja u Planu djelovanja pa iz tog razloga nije ni inicirana njegova izmjena.**

Vlada Crne Gore je 26. marta 2020. godine, usvojila **Završni izvještaj o realizaciji Strategije za trajna rješenja pitanja koja se tiču raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori**, sa posebnim osvrtom na područje Konika za 2017-2019. godinu i zadužila Ministarstvo unutrašnjih poslova da, u okviru strateškog dokumenta i Akcionog plana za integrisano upravljanje migracijama, nastavi sa realizacijom aktivnosti vezanih za rješavanje pravnog statusa raseljenih lica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine i interno raseljenih lica sa Kosova, koja su podnijela zahtjev za odobravanje privremenog boravka do tri godine, zaključno sa 31.12.2014. godine, odnosno, čiji su zahtjevi i dalje u postupku kod tog organa. Takođe, Vlada je zadužila Ministarstvo rada i socijalnog staranja da rješavanje stambenih potreba za raseljena i interno raseljena lica nastavi u skladu sa propisima, strateškim i programskim dokumentima iz oblasti stanovanja, kao i strateškim dokumentom i Akcionim planom za integrisano upravljanje migracijama. Isto tako, Vlada je zadužila Ministarstvo unutrašnjih poslova da pružanje pomoći interno raseljenim lica sa Kosova za dobrovoljni i održivi povratak sa posebnim naglaskom na Kosovo, nastavi u okviru strateškog dokumenta i Akcionog plana za integrisano upravljanje migracijama. Vlada je zadužila Upravu policije da jačanje modela bezbjednosti i unapređenje poštovanja zakonodavnih okvira, nastavi u okviru strateškog dokumenta i akcionog plana za integrisano upravljanje migracijama.

Tokom perioda trajanja Strategije za integrisano upravljanje migracijama (2017 – 2020. godina) **Vlada Crne Gore je nastavila sa uspješnim rješavanjem zahtjeva raseljenih i interno raseljenih lica**, kako bi se istima omogućilo da po pojednostavljenoj proceduri, predviđenoj Zakonom o strancima, steknu status stranca sa stalnim boravkom i pristup osnovnim socio-ekonomskim pravima. Pored toga, nastavljene su aktivnosti na rješavanju stambenih potreba, kao segment lokalne integracije, prvenstveno kroz Regionalni stambeni program (RHP), kao i kroz takozvani Skopski proces za lica raseljena uslijed sukoba na Kosovu u 1999. godini. Aktivnosti su se ogledale i u podizanju svijesti o značaju i prednostima povratka u zemlju porijekla i stvaranju neophodnih uslova za održivi povratak.

Kada je u pitanju rješavanje statusa raseljenih i interno raseljena lica (odobravanje stalnog i privremenog boravka do tri godine) posebno treba istaći da je u prethodnom periodu napravljen izuzetan rezultat, u smislu da je u januaru 2015. godine u radu bilo ukupno 2.969 zahtjeva, u januaru 2017. godine je bilo ukupno 629 zahtjeva, dok ih je na dan 01.10.2020. godine bilo ukupno u radu 159 zahtjeva. Od 07.11.2009. godine (datum stupanja na snagu Zakona o dopunama Zakona o strancima), zaključno sa 01.10.2020. godine, raseljena lica i interno raseljena lica su podnijela ukupno 15.248 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine. Od ovog broja riješeno je 15.089 zahtjeva, dok je po 159 zahtjeva postupak u toku, odnosno oko 1.0% ovih zahtjeva je i dalje u radu.

Sa ciljem uspostavljanja mehanizama saradnje u rješavanju statusnih pitanja interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, u dijelu naknadnog upisa u osnovne registre (rođenih, vjenčanih i umrlih) i registar državljana Republike Kosova, 2013. godine potpisan je Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o naknadnom upisu interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u osnovne registre i registar državljana Republike Kosova.

U skladu sa ovim dokumentom, kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP-a Crne Gore i MUP-a-Agencije za civilnu registraciju Kosova od maja 2014. godine intenzivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, organizovano je 22 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je tretirano oko 1.380 lica. Ovaj broj lica je podijeljen u tri kategorije, i to:

- završeni zahtjevi - lica kojima je uručena putna isprava Kosova – 1.221
- preostali slučajevi – lica koja su u radu – 39
- odloženi slučajevi – umrla i lica koja su odselila iz Crne Gore - 120

Napominjemo da su sve ove procedure za interno raseljena lica besplatne, budući da su nadležni organi Republike Kosovo sva dokumenta, izuzev pasoša, izdali bez naplate takse i drugih troškova, a troškovi izdavanja pasoša za sva lica su pokriveni od strane UNHCR-a.

Imajući u vidu privremenost ovakvog rješenja, kontinuirano se ulažu naponi u dijelu jačanja kapaciteta konzularnih usluga Ambasade Republike Kosovo u Crnoj Gori, kako bi se svi budući slučajevi (naknadnog) upisa u građanska stanja i javnobilježničkih ovjera rješavali kroz konzularno odjeljenje, u okviru zaštite interesa svojih građana u Crnoj Gori. Važenje sporazuma iz 2011. godine i model saradnje kroz rad mobilnih timova potrebno je sačuvati samo za najomplikovanije slučajeve, koje nije moguće podržati kroz redovne konzularne usluge.

Pored lica koja su u potrebi za pribavljanje dokumenata sa Kosova, u praksi je primijećena i manja grupa lica koja ne mogu da pribave identifikaciona dokumenta Republike Srbije iako su u posjedu izvoda iz registra rođenih i uvjerenja o državljanstvu Republike Srbije, ili čak i lične karte za stranca sa privremenim boravkom u Crnoj Gori. Radi se o licima koja su u Crnu Goru došla kao raseljena lica i koja nikada nisu imala identifikacioni dokument Republike Srbije. Preko Predstavništva UNHCR-a u Crnoj Gori pokrenuta je

komunikacija sa nadležnim organima Republike Srbije, kako bi se i za ovu grupu lica pronašlo rješenje u pogledu pribavljanja identifikacionih dokumenata Republike Srbije, a koja predstavljaju preduslov za regulisanje zakonitog boravka u Crnoj Gori. Rješavanje situacije ovih lica se očekuje u 2020-2021. godini.

U periodu 2017 – 2020, 94 porodice su se uselile u stanove u Beranama, 171 porodica u stanove na Koniku (Podgorica), kao i u 44 stana izgrađena sredstvima EU. Kupljena su i useljena 22 od 36 planiranih stanova u Herceg Novom, odabrani su korisnici za projekat izgradnje 50 kuća, završen je i useljen Dom za stara lica u Pljevljima, sa kapacitetom od 68 mjesta. Takođe, odobrena su dva projekata – izgradnja 96 stanova na Vrelima Ribnickim (Podgorica) i adaptacija vojnih paviljona za potrebe doma za stara lica u Niksicu, sa kapacitetom od 104 mjesta. Selekcija korisnika za stanove na Vrelima Ribnickim je pocela u septembru 2020. godine.

U periodu 2017 – 2020. godina, 94 porodice su se uselile u stanove u Beranama, 51 porodina u stanove na Koniku (Podgorica), kupljena su i useljena 22 od 36 planiranih stanova u Herceg Novom, odabrani su korisnici za projekat izgradnje 50 kuća, završen je i useljen Dom za stara lica u Pljevljima, sa kapacitetom od 68 mjesta. Takođe, odobrena su dva projekata – izgradnja 96 stanova na Vrelima Ribnickim (Podgorica) i adaptacija vojnih paviljona za potrebe doma za stara lica u Niksicu, sa kapacitetom od 104 mjesta. Selekcija korisnika za stanove na Vrelima Ribnickim je pocela u septembru 2020. godine.

Uprkos aktivnostima koje se sprovode na podržavanju dobrovoljnog povratka, u periodu 2018- 2020. godina nije bilo slučajeva dobrovoljnog povratka na Kosovo. Ovako skroman rezultat povratka posljednjih godina uslovljen je sljedećim razlozima:

- integracija IRL u crnogorsko društvo, kroz rješavanje njihovog pravnog statusa, konstantno poboljšanje pristupa socio-ekonomskim pravima, a posebno uspješno rješavanje stambenih pitanja ovih lica, destimulativno je uticalo na zainteresovanost ovih lica na povratak,
- nedostatak političke volje za dodjeljivanjem zemljišta i stambenih objekata, ograničeni finansijski resursi, kao i bezbjednosne okolnosti na Kosovu, takođe su nepovoljno uticale kako na zainteresovanost tako i na samu realizaciju povratka onih lica koja su izrazila želju i namjeru da se vrate,
- ograničenje kretanja i restriktivniji režimi prekograničnih putovanja uvedeni zbog pandemije izazvane virusom COVID-19 su dodatno uticali na doborovoljni povratak.

Kako bi uspješno okončala rješavanje pravnog statusa raseljenih i interno raseljenih lica Crna Gora treba da nastavi sa primjenom pojednostavljenih procedura za pribavljanje identifikacionih dokumenata za sva raseljena i interno raseljena lica koja još uvijek nisu stekla status stranca sa stalnim boravkom, kako na nacionalnom nivou, tako i kroz saradnju sa državama u okruženju, kako bi se ovaj proces doveo do kraja.

Sticanje pravnog statusa stranca sa stalnim boravkom predstavlja samo početak, a ne završetak procesa lokalne integracije, te je potrebno da nadležne državne institucije i organi lokalne samouprave kontinuirano prate pristup pravima za sva raseljena i interno raseljena lica, kako bi se obezbjedilo da ova lica ostvare efikasan pristup pravima koja im po zakonu pripadaju.

Primjenom Konvencije o statusu lica bez državljanstva kao i pristupanjem Konvenciji o smanjenju broja lica bez državljanstva, Evropskoj Konvenciji o državljanstvu i Konvenciji SE o izbjegavanju apatridije u situaciji sukcesije država, **Crna Gora je umnogome ojačala svoj pravni okvir u dijelu prevencije i smanjenja apatridije**. Donošenjem Zakona o crnogorskom državljanstvu 2008. godine, Crna Gore je predvidjela čitav niz zaštitnih mehanizama da bi se izbjegla pojava apatridije u Crnoj Gori.

Ipak, nedovoljno razvijen sistem upisa u matični registar rođenih, posebno kada se radi o licima rođenim izvan zdravstvenog sistema, ili licima čiji jedan ili oba roditelja nemaju identifikaciona dokumenta, je u praksi dovodio do pojave slučajeva kada lica dolaze u rizik da postanu apatridi. Iako su, u teoriji, ta lica imala pravo na državljanstvo Crne Gore ili

druge države sa kojom imaju povezanost, oni nisu mogli da ostvare upis u matični registar rođenih u Crnoj Gori ili u državi porijekla, što im je onemogućavalo učešće u daljem postupku upisa u registar državljana i sticanje ostalih identifikacionih dokumenata.

Kako bi se prevazišli ovi problemi, Crna Gora je 2015. godine, kroz izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku, uz podršku UNHCR-a, zakonski uspostavila sudski postupak za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja lica koja su rođena u Crnoj Gori, a izvan zdravstvenog sistema. Uvođenjem ovog postupka gotovo su u potpunosti otklonjene prepreke za upis u registar rođenih onih lica koja su rođena u Crnoj Gori, a koje su se ranije srijetale u praksi. Ipak, jedna manja grupa lica ni na ovaj način nije mogla da ostvari upis u registar rođenih jer se radilo o licima koja su rođena u okviru zdravstvenog sistema, a za koja postoje podaci o vremenu i mjestu rođenja, ali za koje nije bilo moguće sprovesti upis u registar rođenih iz razloga što njihove majke nisu imale identifikaciona dokumenta, ili zato što majke više nisu u kontaktu sa njima. U oktobru 2019. godine, uz podršku UNHCR-a, a u skladu sa Porodičnim zakonom Crne Gore i principom najboljeg interesa djeteta, Ministarstvo unutrašnjih poslova je uvelo novu praksu vezanu za upis u registar rođenih djece čije majke nemaju lični dokument ili ne vrše roditeljsko pravo. Prema Porodičnom zakonu, organi starateljstva, tj. opštinski centri za socijalni rad preduzimaju mjere radi zaštite prava i najboljeg interesa djeteta preuzimajući ulogu nedostajuće majke, odnosno majke čiji identitet nije moguće utvrditi. Ova praksa je dala obećavajuće rezultate u nekoliko opština u Crne Gore. Ipak, potrebni su dalji naponi da bi ona zaživjela na efikasan način u svim opštinama u Crnoj Gori, postala pravilo, a ne izuzetak i odvijala se čak bez podrške UNHCR-a.

Imajući u vidu regionalnu dimenziju ovog problema i činjenicu da većina lica koja su pogođena neposjedovanjem lične dokumentaciji potiče iz zemalja regiona, prvenstveno Kosova, potrebni su kontinuirani naponi u održavanju bliske saradnje sa državama porijekla ovih lica, kako bi njihovi državljani, koji žive u Crnoj Gori, stekli dokumenta država porijekla, koja će im dalje pomoći da regulišu svoj boravak u Crnoj Gori.

Da bi se svima licima koja ispunjavaju uslove za to omogućilo da regulišu boravak u Crnoj Gori, i kako bi se izbjegla situacija da na teritoriji Crne Gore postoji bilo koje lice koje nije prepoznato u pravnom poretku Crne Gore, pored gore navedenih izmjena, Crna Gora je kroz Zakon o strancima iz 2018. godine, uz podršku UNHCRa, uvela i poseban postupak za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva, kao tek 17. država u svijetu koja je uvela ovakav postupak u svoj pravni sistem. Postupak utvrđivanja statusa lica bez državljanstva je predviđen za ona lica koja ne mogu redovnim putem, i u doglednom vremenu, da pribave potrebna dokumenta u Crnoj Gori ili državi porijekla, te samim tim ne mogu da regulišu svoj boravak u Crnoj Gori iako u njoj faktički žive, sami ili sa svojim porodicama. S obzirom da je ovo nov postupak ne samo u Crnoj Gori već i globalno, potrebno je kontinuirano podizati kapacitete državnih službenika zaduženih za sprovođenje postupka, kako bi se isti sprovodio na efikasan način. Takođe, kako bi se licima koja dobiju pravni status u Crnoj Gori kroz ovaj postupak omogućilo da uživaju prava koja im pripadaju po Konvenciji o statusu lica bez državljanstva, potrebno je dodatno izmjeniti i usaglasiti nacionalno zakonodavstvo iz oblasti pristupa pravima sa ovom Konvencijom.

Kroz aktivno učešće u globalnoj kampanji UNHCR-a “#IBelong” , u okviru koje je donijet globalni plan za eliminisanje apatridije u periodu 2014-2024, Crna Gora je na Globalnom skupu o apatridiji, održanom u oktobru 2019. godine u Ženevi, preuzela 4 obaveze, koje se odnose na: nastavak sprovođenja pojednostavljenih procedura za pribavljanje identifikacionih dokumenata kako na nacionalnom nivou tako i u saradnji sa državama porijekla lica pogođenih ovom problematikom; osiguranje upisa u registar rođenih djece napuštene od strane majki, odnosno čije majke nemaju identifikaciona dokumenta; jačanje postupka za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva, hamornizovanje propisa kako bi se osigurao neometan pristup pravima za lica koja su dobila status lica bez državljanstva; i razmjena iskustva iz oblasti prevencije apatridije sa drugim državama iz regije.

b) realizacija aktivnosti pojedinačno po svakom od ciljeva

Osnovni cilj Strategije je potpuno usklađivanje i uspostavljanje pravnog okvira, kao i dodatno jačanje institucionalnog okvira koji pruža mogućnost djelotvornog sprovođenja politike kontrole migracionih kretanja u skladu sa pravilima i standardima *acquis communautaire*, kao i uspostavljenje sistema monitoringa za praćenje Strategije i realizacije akcionih planova. Kako bi se predstavili ključni rezultati koji su ostvareni u periodu važenja navedenog strateškog dokumenta, u nastavku je dat prikaz stepena realizacije aktivnosti, pojedinačno po svakom od ciljeva.

➤ **Potpuno usklađivanje nacionalnih propisa sa relevantnim međunarodnim standardima i EU *acquis*-em iz oblasti migracija.**

U ovom periodu su donijeta dva najznačajnija zakona iz ove oblasti i to **Zakon o strancima** ("Službeni list CG", br. 12/2018 i 03/19) i **Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca** ("Službeni list CG", br. 2/2017 i 03/19). Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je zaokružilo normativni okvir tako da je donijelo sva podzakonska akta na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i Zakona o strancima.

Zakon o strancima ("Službeni list CG", br. 12/2018), stupio je na snagu 3. marta 2018. godine. Ovim zakonom uređuju se uslovi za ulazak, izlazak, kretanje, boravak i rad stranaca u Crnoj Gori. Ovaj zakon, zajedno sa podzakonskim aktima koji su donijeti radi njegovog sprovođenja *u potpunosti je usaglašen sa sljedećim direktivama EU: Direktiva Savjeta 2003/109/EZ* od 25. decembra 2003. o statusu državljana trećih zemalja koji imaju stalni boravak – 32003L0109; *Direktiva Savjeta 2003/86/EZ* od 22. septembra 2003. o pravu na spajanje porodice – 32003L0086; *Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/38/EZ* od 29. aprila 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih porodica na slobodno kretanje i boravak na teritoriji države članice, o izmjenama i dopunama Regulative (EEZ) br. 1612/68 i ukidanju direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ – 32004L0038; *Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2008/115/EZ* od 16. decembra 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom – 32008L0115; *Direktiva Savjeta 2009/52/EZ* od 25. juna 2009. o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih država sa nezakonitim boravkom -32009L0052; *Direktiva Savjeta 2009/50/EZ* od 25. maja 2009. o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalifikovane radne snage – 32009L0050; *Direktiva 2011/98/EU* Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. decembra 2011. o jedinstvenom postupku za izdavanje jedinstvene dozvole državljanima trećih zemalja za boravak i rad na teritoriji države članice i o zajedničkom skupu prava radnika trećih zemalja koji legalno borave u državi članici – 32011L0098; *Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2014/36/EU* od 26. februara 2014. o uslovima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja u statusu sezonskih radnika – 32014L0036.

Ovaj zakon *nije u potpunosti usaglašen sa sljedećim direktivama EU: Direktiva (EU) 2016/801* Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. maja 2016. o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanje poslova au pair; *Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2014/66/EU* od 15. maja 2014. o uslovima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u okviru premještaja unutar društva; *Direktiva 96/71/EZ* Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. decembra 1996. godine o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga; *Direktiva 2018/957* Evropskog parlamenta i Savjeta od 28. juna 2018. godine o izmjeni Direktive 96/71/EZ o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga.

S aspekta djelotvornog vođenja aktivne migracione politike, od posebnog značaja su sljedeća podzakonska akta koja su donijeta na osnovu Zakona o strancima, i to: **Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje potvrde o prijavi rada stranca i obrascima prijave rada i potvrde o prijavi rada strance** ("Službeni list CG", br. 43/2018), **Pravilnik o unošenju zabrane ulaska i otkaza boravka stranca u stranu putnu ispravu** ("Službeni list CG"), **Pravilnik o bližem načinu i postupku prinudnog udaljenja strance** ("Službenom listu CG", br. 43/2018), **Pravilnik o pravilima boravka i kućnom redu u prihvatilištu za strance** ("Službeni list CG", br. 53/2018), **Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja** ("Službeni list CG", br. 54/2018), **Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka stranca** ("Službenom listu CG", br. 54/2018),

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o strancima kojima davalac smještaja pruža usluge smještaja ("Službeni list CG", br. 64/2018), **Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja** ("Službeni list CG", br. 66/2018), **Pravilnik o dobrovoljnom odlasku stranca** ("Službeni list CG", br. 68/2018), **Pravilnik o bližem načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca preko turističke organizacije, odnosno nadležnog organa lokalne uprave** ("Službeni list CG", br. 70/2018), **Pravilnik o sprovođenju postupka po zahtjevu za utvrđivanje da je podnositelj zahtjeva lice bez državljanstva** ("Službeni list CG", br. 72/2018), **Pravilnik o bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak radi naučno-istraživačkog rada** ("Službeni list CG", br. 73/2018), **Pravilnik o bližem načinu i sprovođenju postupka posebne zaštite maloljetnih stranaca prilikom obezbjeđenja primjene mjera za povratak** ("Službeni list CG", br. 73/2018), **Pravilnik o bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak radi učestvovanja u programima međunarodne razmjene učenika i studenata ili drugim programima mladih** ("Službeni list CG", br. 77/2018), **Pravilnik o obrascu dozvole za privremeni boravak i rad državljanina treće države sa kvalifikacijama visokog obrazovanja** ("Službeni list CG", br. 83/2018), **Pravilnik o obrascima prijave i potvrde o prijavi boravka državljanina države članice Evropske unije** ("Službeni list CG", br. 83/2018), **Pravilnik o sadržaju mašinski čitljivog zapisa dozvole za privremeni boravak, dozvole za privremeni boravak i rad i dozvole za stalni boravak** ("Službeni list CG", br. 85/2018), **Pravilnik o obrascima zahtjeva i dozvola za privremeni i stalni boravak državljanina država članica Evropske unije i članova njihovih porodica** ("Službeni list CG", br. 86/2018), **Pravilnik o obrascima putnog lista za stranca i posebne putne isprave za strance** ("Službeni list CG", br. 1/2019), **Pravilnik o sadržaju evidencija o strancima koji borave u Crnoj Gori** ("Službeni list CG", br. 20/2019), **Pravilnik o načinu izdavanja i obrascu dozvole za stalni boravak** ("Službeni list CG", br. 20/2019 i 21/20), **Pravilnik o obrascima, bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak i dozvole za privremeni boravak i rad** ("Službeni list CG", br. 25/2019 i 21/20), **Uredba o kriterijumima i postupku za utvrđivanje godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca** („Sl. list CG“, br. 40/15), **Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2020. godinu** („Sl. list CG“, br. 69/19), **Uredba o viznom režimu** („Službeni list C G“ br. [18/2009](#), [61/2011](#), [24/2014](#) i [30/2014](#)).

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, zajedno sa podzakonskim aktima je u potpunosti usaglašen sa sljedećim direktivama i regulativama EU, i to: **Direktiva Savjeta 2001/55/EZ** od 20. jula 2001. godine o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priliva raseljenih lica i o mjerama za podsticanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih lica, (SL L 212, 7.8.2001); **Direktiva Savjeta 2003/86/EZ** od 22. septembra 2003. godine o pravu na spajanje porodice, (SL L 251, 3.10.2003); **Direktiva 2011/95/EU** Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. decembra 2011. godine o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili lica bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili lica koja ispunjavaju uslove za supsidijarnu zaštitu, kao i za sadržaj odobrene zaštite (prerađena), (SL L 337, 20.12.2011); **Direktiva 2013/32/EU** Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o zajedničkim postupcima za odobravanje i oduzimanje međunarodne zaštite (prerađena), (SL L 180, 29.6.2013); **Direktiva 2013/33/EU** Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o utvrđivanju standarda za prihvatanje podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (prerađena), (SL L 180, 29.06.2013), **Regulativa Komisije (EZ) br. 1560/2003** od 2. septembra 2003. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu **Regulative Savjeta (EZ) br. 343/2003** o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje, (SL L 222, 5.9.2003); **Regulativa (EU) br. 603/2013** Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o uspostavljanju sistema Eurodac za upoređivanje otisaka prstiju za djelotvornu primjenu Regulative (EU) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili lice bez državljanstva i o zahtjevima za upoređivanje sa podacima iz sistema Eurodac od strane organa za sprovođenje zakona država članica i Europolu u svrhu sprovođenja zakona, kao i o izmjeni Regulative (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Evropske agencije za operativno upravljanje velikim informacionim sistemima u oblasti slobode, bezbjednosti i pravde (prerađena), (SL L 180, 29.6.2013); **Regulativa (EU) br. 604/2013** Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili lice bez državljanstva (prerađena), (SL L 180, 29.6.2013);

Regulativa Komisije za sprovođenje (EU) br. 118/2014 od 30. januara 2014. godine o izmjeni Regulative (EZ) br. 1560/2003 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Regulative Savjeta (EZ) br. 343/2003 o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje, (SL L 222, 5.9.2003).

Isto tako, od posebnog značaja za vođenje migracione politike su i podzakonska akta koja su donijeta na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, i to: **Pravilnik o bližem načinu uzimanja otisaka prstiju i fotografije od stranca koji izražava namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu** ("Službeni list CG", br. 61/2017), **Pravilnik o sadržaju i obrascu zahtjeva za međunarodnu zaštitu stranca** ("Službeni list CG", br. 61/2017), **Pravilnik o izgledu i sadržaju obrazaca i načinu izdavanja isprava za stranca koji je podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu, azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom** ("Službeni list CG", br. 72/2017) i **Pravilnik o pravilima boravka i kućnom redu u centru za prihvata** ("Službeni list CG", br. 61/2017 i 40/2019) i **Pravilnik o utvrđivanju Liste sigurnih zemalja porijekla stranaca koji traže međunarodnu zaštitu** ("Službeni list CG", br. 69/2019).

Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, **u 2017. godini izdato je 20.969 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca** (14.259 u kvoti i 6.710 van kvote) što je za 6.381 ili 43,74% dozvola više u odnosu na 2016. godinu (14.588). Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti, posmatrano prema vrstama dozvola, 65,96% je izdato za zapošljavanje stranaca (9.405), 22,06% za sezonsko zapošljavanje stranaca (3.146) i 11,98% za pružanje ugovorenih usluga (1.708). U utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca u 2017. godini, pretežno učešće (76,3%), imaju četiri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane, trgovina i ostale uslužne djelatnosti. Na kraju 2017. godine, u odnosu na ukupan broj dozvola ostalo je neiskorišćeno 21,59% kvota za izdavanje radnih dozvola za strance.

Odlukom o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2018. godinu ("Službeni list CG" br. 86/2017 i 56/2018), utvrđen je broj radnih dozvola za strance za 2018. godinu u ukupnom broju od 23.185. Kvota za zapošljavanje stranaca u 2018. godini je za 27,5% veća od kvote utvrđene za 2017. godinu (23.185 : 18.185). Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, u 2018. godini izdato je 26.327 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca (15.132 u kvoti i 11.195 van kvote) što je za 5.358 ili 25,55% dozvola više u odnosu na 2017. godinu (20.969). Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti, posmatrano prema vrstama dozvola, 77,82% je izdato za zapošljavanje stranaca (11.776), 18,96% za sezonsko zapošljavanje stranaca (2.869) i 3,22% za pružanje ugovorenih usluga (487). U utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca u 2018. godini, pretežno učešće (80,23%), imaju četiri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane, trgovina i ostale uslužne djelatnosti. Na kraju 2018. godine, u odnosu na ukupan broj dozvola ostalo je neiskorišćeno 22,01% raspoređene kvote za izdavanje radnih dozvola za strance.

Odlukom o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2019. godinu ("Sl. list CG" br. 2/2019 od 11.01.2019. godine), utvrđen je broj radnih dozvola za strance za 2019. godinu u ukupnom broju od 20.454. Od ovog broja izdvojeno je 5.000 radnih dozvola koje su se mogle dodatno rasporediti od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja, u skladu sa potrebama tržišta rada. Ministarstvo rada je donijelo odluku o raspodjeli 3.620 radnih dozvola za zapošljavanje stranaca, odnosno ukupni broj raspoređenih radnih dozvola iznosi 19.074. Kvota za zapošljavanje stranaca u 2019. godini je za 11,78% manja od kvote utvrđene za 2018. godinu (20.454 : 23.185). Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, u 2019. godini izdato je 27.634 dozvole za rad i zapošljavanje stranaca (15.582 u kvoti i 12.052 van kvote) što je za 1.307 ili 4,96% dozvola više u odnosu na 2018. godinu (26.327). Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti, posmatrano prema vrstama dozvola, 80,30% je izdato za zapošljavanje stranaca (12.513), a 19,70% za sezonsko zapošljavanje stranaca (3.069). U utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca u 2019. godini, pretežno učešće (81,38%), imaju četiri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane, ostale uslužne djelatnosti i trgovina. Na kraju 2019. godine, ostalo je neiskorišćeno 18,31% raspoređene kvote za izdavanje radnih dozvola za strance.

Odlukom o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2020. godinu ("Sl. list CG" br. 69/2019 od 18.12.2019. godine), utvrđen je broj radnih dozvola za strance za 2020. godinu u ukupnom broju od 20.454. Od ovog broja izdvojeno je 5.000 radnih dozvola koje su se mogle dodatno rasporediti od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja, u skladu sa potrebama tržišta rada. Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, do 08.10.2020. godine izdato je 13.951 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca (8.175 u kvoti i 5.776) što je za 9.399 ili 40,25% manje u odnosu na isti period 2019. godine. Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti, posmatrano prema vrstama dozvola, 96,49% je izdato za zapošljavanje stranaca (7.888), a 3,51% za sezonsko zapošljavanje stranaca (287). U utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca, do 08.10.2020. godine pretežno učešće (77,81%), imaju četiri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane, ostale uslužne djelatnosti i trgovina. Utrošenost kvote u odnosu na raspoređenu kvotu do 08.10.2020. godine je na nivou 53%. Utrošenost kvota prema vrstama dozvola prema vrstama dozvola je kod zapošljavanja stranaca - 67%, dok je za sezonsko zapošljavanje 8%.

Posljednju godinu implementacije ovih strategija obilježila su neočekivana dešavanja u vezi sa pandemijom COVID-19 virusa. Zbog širenja pandemije, koja predstavlja globalni izazov, i njenih posledica, evidentne su promjene i na tržištu rada. Zavod će u narednom periodu nastojati da iznađe mehanizme kako bi se posljedice pandemijom smanjile na najmanju moguću mjeru.

Sve ovo je i konstatovano u **Radnom dokumentu – Izvještaj za Crnu Goru za 2020. godinu**, koji je objavljen u oktobru 2020. godine, i u kojem je za oblast **migracija**, pored ostalog, navedeno sljedeće: „*Crna Gora je nastavila da konsoliduje svoj pravni okvir u oblasti migracija. Nakon izmjena Zakona o strancima u decembru 2018. godine, u proljeće 2019. godine usvojena su tri dodatna podzakonska akta, posebno u cilju pojednostavljenja izdavanja dozvola za privremeni boravak za rad i sezonsko zapošljavanje i sprečavanja neregistrovane migracije radne snage.*

Takođe, u sklopu istog dokumenta za oblast migracija i azila navedeno je *da Crna Gora nastavlja da demonstrira svoju otpornost i posvećenost u svjetlu pojačanih migracionih tokova koji vode preko njene državne teritorije. Ratifikovan je Sporazum o statusu s Evropskom unijom, kojim se predviđa raspoređivanje timova Evropske granične i obalske straže s izvršnim ovlaštenjima duž granice Crne Gore sa EU.*

➤ **Uspostavljanje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima migracija.**

Kako je širenje migracionih tokova uticalo na društvenu, ekonomsku i političku klimu to je imalo uticaja da Crna Gora svoju migracionu politiku prilagodi savremenom procesu globalizacije. Kao kandidat za članstvo u EU izgradila je institucionalnu, zakonodavnu i administrativnu strukturu koja se odnosi na oblast upravljanja migracijama. Posljednjih godina njena teritorija se našla pod intenzivnim migratornim kretanjima koja su uglavnom usmjerena ka zemljama Zapadne Evrope ali se uspješno nosila sa tim izazovom.

Do 2018. godine u primjeni je bio Zakon o azilu shodno kojem su poslovi smještaja lica koja traže azil bili u nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja odnosno Uprave za zbrinjavanje izbjeglica. Uobličavanjem pravnog okvira - primjenom Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca kao i donošenjem Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, poslovi prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja prešli su u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova- Direkcije za prihvata stranaca koji traže međunarodnu zaštitu. Kako je Centar za prihvata raspolagao kapacitetom od 80 mjesta, povećani priliv stranaca koji traže međunarodnu zaštitu ukazivao je na potrebu angažovanja alternativnih smještajnih kapaciteta u kojima su se uglavnom smještali ponoljetni muškarci i u kojima su se primjenjivali isti standardi prihvata kao i u Centru za prihvata. S obzirom da je država Crna Gora za angažovanje ovih kapaciteta izdvajala znatna finansijska sredstva, preduzela je aktivnosti na uvećanju kapaciteta za smještaj u svojini. Preduzetim aktivnostima, uz podršku UNHCR-a kapacitet Centar za prihvata u Spužu sa 80 mjesta, koliko je imao po otvaranju, uvećan na 104 mjesta instaliranjem

4 mobilna objekta za smještaj (sa po 6 kreveta- 24 mjesta) i dva kontejnera za sanitarne potrebe u dvorištu Centra, čime su se stvorili uslovi za prijem na prihvrat većeg broja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu.

Imajući u vidu da međunarodno pravo zabranjuje prinudno vraćanje bilo koga na teritoriju gdje mu prijete opasnost po život ili gdje bi mogao biti žrtva mučenja ili zlostavljanja kao i okolnost da je Crna Gora zemlja sa velikim brojem migranata u tranzitu, Ministarstvo unutrašnjih poslova se fokusiralo na obezbjeđenje adekvatnog prihvata za duža zadržavanja lica sa intencijom da budžet sto više bude oslobođen nepredviđenih troškova. S tim u vezi, planirane aktivnosti u cilju uvećanja smještajnih kapaciteta realizovale su se stavljanjem u funkciju Odsjeka za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu-Božaj koji je predviđen Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova. Ovaj kompleks predviđen je kao Kontejnersko naselje u krugu „Karaule Božaj“ do njene adaptacije kapaciteta od 60 mjesta sa pratećim sadržajima (kontejneri za sanitarne potrebe, ambulantu, prijem, igraonica za djecu, ...) Uvažavajući razvojne interese Crne Gore i potrebu poštovanja univerzalnih ljudskih prava i sloboda u kontekstu migracija kao optimalno rješenje na uvećanju smještajnih kapaciteta predložena je i kupovina zemljišne parcele koja se graniči sa kompleksom Centra za prihvrat kao i rekonstrukcija postojećeg objekta dogradnjom polusprata i proširivanjem gabaritnosti restorana. Kupovinom parcele znatno će se uvećati dvorišni prostor namijenjen za sportske kulturne i slične aktivnosti s obzirom da se kompleks dvorišta umanjio instaliranjem dodatnih kapaciteta.

Svim licima koja traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori a koja su primljena na prihvrat je omogućeno ostvarivanje prava priznatih Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, stavljajući poseban akcenat na ranjive kategorije i lica kojima je potrebno obezbijediti posebne proceduralne garancije kako bi se identifikovale posebne potrebe prijema. U kontinuitetu su se za službenike Direkcije za prihvrat, koji u svom radu dolaze u kontakt sa strancima koji traže međunarodnu zaštitu, organizovale obuke i radionice različite tematike sa ciljem jačanja kadrovskog potencijala. Treba istaći i saradnju sa međunarodnim i nacionalnim organizacijama (IOM, UNHCR, UNICEF, Crveni Krst), koje su pružale podršku u radu Direkcije kao i saradnju sa nevladinim sektorom (NVO JUVENTAS, Građanska alijansa, Pravni Centar, Agencija za lokalnu demokratiju,...) koji je za strance koji traže međunarodnu zaštitu organizovao obuke i radionice u okviru okupacione terapije i pružao pomoć u ostvarivanju njihovih prava. Iako se stranci koji traže međunarodnu zaštitu, relativno kratko zadržavaju na teritoriji Crne Gore i ne dočekaju konačnu odluku po podnijetom zahtjevu jedan broj lica ostaje sa intencijom dobijanja međunarodne zaštite. Shodno navedenom kao primjer dobre prakse ističemo angažovanje ovih lica, na njihov zahtjev, u realizaciji svakodnevnih aktivnosti u Centru, a koje se odnose na hortikulturu, pružanje pomoći kod održavanja objekta i opreme uz nadzor službenika, prevođenje sa jezika zemlje porijekla prilikom prijema lica i tokom njihov boravka u Centru zbog rijetkih jezika, pomoć u restoranu prilikom serviranja obroka uz poštovanje higijenskih mjera, i sl. Sve aktivnosti koje se sprovode sa ovim licima predstavljaju početni korak ka njihovoj integraciji u receptivno crnogorsko društvo.

Kao što je navedeno naprijed, Vlada Crne Gore je krajem decembra 2018. godine, donijela Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave, na osnovu koje su poslovi integracije stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom stavljeni u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji MUP-a, navedene poslove vrši Direkcija za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji koja je u okviru Direktorata za građanska stanja i lične isprave. U izvještajnom periodu, donijet je odgovarajući akt kojim su uređeni uslovi i način obezbjeđivanja smještaja ovih lica. Stranci koji su u izvještajnom periodu dobili međunarodnu zaštitu, ostvarili su pravo na smještaj. Smještaj u 2018. godini je finansiran iz Budžeta, a u 2019. i 2020. godini, smještaj je finansiran od strane UNHCR-a.

U izvještajnom periodu zbog kašnjenja sa izdavanjem ličnih isprava, stranci sa odobrenom međunarodnom zaštitom nijesu blagovremeno i u punom obimu ostvarivali prava utvrđena Zakonom-pravo na: zdravstvenu zaštitu, rad, novčanu naknadu, socijalnu zaštitu i dr. Djeca stranci sa odobrenom međunarodnom zaštitom ostvarivala su pravo na predškolsko

vaspitanje i osnovno i srednje obrazovanje. Na osnovu odgovarajućih programa za ova lica je organizovan kurs učenja crnogorskog jezika. Kurs istorije i kulture nije realizovan, i planirano je da se isti realizuje do kraja godine.

Licima koja ispunjavaju uslove (starosna dob) je omogućen pristup tržištu rada i evidentirana su kao nezaposlena lica na birou rada. Jednom licu je obezbijedeno stručno usavršavanje i sticanje praktičnog radnog iskustva. Jedan broj lica nije ostvario pravo na rad iz razloga: nedovoljne ponude slobodnih radnih mjesta, neadekvatnog nivoa njihove kvalifikacije (uglavnom NK nivo), nedovoljnog poznavanja crnogorskog jezika stečenog kroz dosadašnje organizovanje kursa učenja jezika, kao i nedovoljne zainteresovanosti jednog broja ovih lica za zasnivanje radnog odnosa.

Besplatna pravna pomoć ovim licima je obezbjeđivana u svim slučajevima kada je za to bila ukazana potreba. Besplatnu pravnu pomoć su pružale za to angažovane nevladine organizacije, a finansirana je od strane UNHCR-a. Lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom su ostvarivala pravo na humanitarnu pomoć. Humanitarna pomoć se ogledala u novcu (od 50 do 100 eura), i u naturi (prehrambeni, odjevni i higijenski artikli, udžbenici i školski pribor i note book za učenje na daljinu). Donatori su bili UNHCR, Crveni krst, Juventas i „Hel Company“ Doo Podgorica i Caritas. U slučajevima kada je to bilo potrebno od strane UNHCR-a, obezbijedene su prevodilačke usluge i iste su finansirane od strane te međunarodne organizacije.

U cilju jačanja administrativnih kapaciteta Direkcije za integraciju stranaca, kontinuirano su organizovane radionice i obuke za službenike koji rade na poslovima integracije stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom. U narednom periodu, u cilju što efikasnije integracije stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom potrebno je:

- obezbijediti veću i kontinuiranu posvećenost pojedinih subjekata u oblasti integracije stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom, zaduženih za realizaciju mjera-aktivnosti predviđenih planskim dokumentima koji se odnose na integraciju stranaca i obezbjeđivanje uslova za što efikasniji pristup pravima ovih lica,
- obezbijediti blagovremeno izdavanje ličnih isprava strancima sa odobrenom međunarodnom zaštitom,
- planirati Budžetom odgovarajuća finansijska sredstva za obezbjeđenje smještaja,
- zbog nedovoljnog nivoa poznavanja crnogorskog jezika koji se stiče postojećim kursem u narednom periodu donijeti program za napredni kurs crnogorskog jezika, i takav kurs organizovati,
- u cilju stvaranja uslova za olakšano zapošljavanje ovih lica, donijeti adekvatne programe zapošljavanja, a naročito one koji bi obezbijedili stručno usavršavanje i sticanje praktičnog radnog iskustva ovih lica, čime bi se pored ostalog smanjile obaveze države koje se ogledaju u pružanju pojedinih vidova socijalne podrške,
- u cilju podizanja administrativnih kapaciteta kontinuirano organizovati obuke za službenike koji rade na poslovima integracije stranaca sa odobrenom zaštitom.

Aktivnosti CK CG su u ovoj godini kada su u pitanju migracije, u najvećoj mjeri bila usmjerena na pružanje humanitarne pomoći, kao i podrške nadležnim institucijama u realizaciji svih planiranih aktivnosti. Aktivnosti koje su planirane u dijelu regionalnih konferencija, prekogranične saradnje i studijskih posjeta, su za sada odložene za 2021. godinu.

Jedan od primjera dobre prakse koji se nadamo da ćemo moći da nastavimo i u daljem periodu, jeste upošljavanje lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom, kao prevodioca za potrebe humanitarnog rada čime se pruža mogućnost za osamostaljivanje i nezavisnost od humanitarne pomoći ili neke druge vrste podrške od strane nadležnih organa, ali i isto tako socijalne inkluzije tog lica i doprinosa kako migrantskoj zajednici u što boljem i lakšem ostvarivanju prava ali i crnogorskoj zajednici.

Shodno podacima sa terena, pitanje zapošljavanja predstavlja jedan od najvećih izazova za lica u integraciji a samim tim veliki izazov i za sve zainteresovane aktere kada je u pitanju njihova integracija. Otežano zapošljavanje je uslovljeno sa više faktora a to su: opšta kriza i smanjenje radnih mjesta usled pogoršane epidemiološke situacije, nedostatak adekvatnih dokumenata koji bi dokazali njihovu edukaciju i kvalifikaciju ali i nedostatak identifikacionih dokumenata kako bi mogli da ostvare sva prava iz oblasti zapošljavanja.

Aktivno uključenje svih relevantnih faktora na lokalnom, nacionalnom, ali i međudržavnom nivou, treba da doprinese do poboljšanja međuresorskih konsultacija i saradnje, podjele odgovornosti a sve u cilju uspješne realizacije migracione strategije.

➤ **Uspostavljanje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima migracija, s jedne strane i drugih međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija, s druge strane.**

U vezi realizacije ovog cilja treba **istaći da je u 2017. godini**, u okviru FRONTEX-ove mreže za analizu rizika za zemlje Zapadnog Balkana, realizovano sljedeće: Godišnji sastanak radi analitičkog pregleda (učestvovala dva službenika)/Sastanak eksperata (učestvovala dva službenika)/Operacije povratka neregularnih migranata (učestvovala dva službenika)/Studijska posjeta Mreže za analizu rizika za zemlje Zapadnog Balkana (učestvovala dva službenika).

U 2018. godini realizovano je sljedeće: Godišnji sastanak analitičkog pregleda (učestvovala dva službenika)/Radionica gostujućih analitičara (učestvovao jedan službenik)/Sastanak eksperata mreže za analizu rizika za zemlje Zapadnog Balkana (učestvovala dva službenika)/Sastanci za razvoj obuke za oblast fundamentalnih prava (učestvovao jedan službenik)/Redovni godišnji sastanak (prisustvovala dva službenika)/Sastanak za pripremu dnevnog izvještavanja. U 2018 godini. u okviru saradnje sa FRONTEX-om, realizovane su i sledeće aktivnosti: Saradnja u okviru Mreže za analizu rizika Zapadnog Balkana (WBRAN)/Konferencija mreže zemalja domaćina zajedničkih operacija/Zajednička operacija koordinisanih tačaka 2018 – kopno (realizuje se na četiri granična prelaza u trajanju dvije i četiri rotacije po okvirno četiri sedmice)/Zajednička operacija fokalne tačke 2018 – na aerodromskim graničnim prelazima kroz razmjenu osoblja i slanja posmatrača.

U 2019. godini od maja mjeseca koordinirane tačke su bili GP Sukobin, Božaj, Kula i Dobrakovo. Operacija se završila u decembru na GP Sukobin. Takođe, 1 službenik policije Njemačke u trajanju od mjesec dana angažovan je na aerodromu u Podgrici. Naši službenici su imali priliku da rade rame uz rame sa kolegama iz zemalja EU i usvoje napredne vještine. Od 23.09.-04.10.2019. godine predstavnik SGP je za vrijeme trajanja operacije boravio u Varšavi - operacija se fokusirala na sprečavanja krijumčarenja motornih vozila, falsifikovanih dokumenata i ilegalnih migracija na graničnim prelazima. U periodu od 27.10. do 09.11.2019. godine četiri službenika granične policije Crne Gore angažovana su u okviru Frontex-ovog tzv. “Staff exchange program-a” na graničnom prelazu Karasovići - Republika Hrvatska sa ciljem jačanja operativne saradnje, sticanja novih znanja, iskustva, metoda rada i postupanja u oblasti granične kontrole i suzbijanja ilegalnih migracija. Takođe, u periodu od 28.10. do 07.11.2019. godine u Zajedničkoj operaciji “Preševo”, koju organizuje DCAF, upućena su dva službenika granične policije za nadzor državne granice, jedan službenik za otkrivanje falsifikovanih isprava, patrolno vozilo za nadzor državne granice i mobilna stanica za elektronski nadzor državne granice. Nacionalna kontakt tačka za saradnju sa Frontexom je iz Interpola premještena u graničnu policiju što je unaprijedilo komunikaciju i razmjenu informacija. U prostorijama Uprave policije 11.11.2019. godine organizovan je prvi sastanak zamjenika izvršnog direktora Evropske agencije za graničnu i obalsku stražu (Frontex-a) i pomoćnika direktora Uprave policije Crne Gore sa saradnicima. Sastanak je upriličen nakon zaključivanja Sporazuma o statusu između Crne Gore i Evropske unije o akcijama koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu u Crnoj Gori sa ciljem razmatranja modaliteta saradnje i planiranja operativnih aktivnosti sa FRONTEX-om u Crnoj Gori, uključujući učešće crnogorskih graničara u zajedničkim operacijama na regionalnom i međunarodnom nivou, treninzima i drugim vidovima edukacije, kao i korišćenju operativnih kapaciteta sa kojima raspolaže FRONTEX.

U 2020. godini (01.07.) je stupio na snagu Sporazum sa FRONTEX-om. Izvodi se zajednička operacija „Crna Gora“ u dijelu nadzora plave granice sredstvima iz vazduha. Frontex je uključen na uspostavljanju modernog NCC Nacionalnog koordinacionog centra) centra koji pripada graničnoj policiji. Saradnja u okviru Mreže za analizu rizika Zapadnog Balkana (WBRAN) dnevno, odnosno mjesečno dostavljanja podataka oko nezakonitih migracija, azila i detektovanog oružja. Zajednička operacija fokalne tačke – na aerodromskom graničnom prelazu Podgorica.

U periodu od 2017. do 2020. godine institucije nadležne za upravljanje migracijama su nastavile blisku saradnju sa IOM-om, uz čiju su podršku ostvarile veliki broj rezultata. Realizovani su sljedeći projekti, koji su umnogome, kao glavni cilj imali da doprinesu boljem upravljanju migracijama u Crnoj Gori: 2016.-2018. „Jačanje prekogranične saradnje duž zapadno-balkanske rute“ finansiran od strane Vlade SAD-a (INL); 2017-2019. „Jačanje kapaciteta i mehanizama za identifikaciju i zaštitu ranjivih migranata na Zapadnom Balkanu“ finansiran od strane Vlade SAD-a (PRM); 2017-2019. „Podrška zemljama Zapadnog Balkana u uspostavljanju sistema za unaprijed dostavljene informacije o putnicima (API sistem)“ finansiran od strane Razvojnog fonda IOM-a; 2018.-2019. „Jačanje kapaciteta nacionalnih institucija Crne Gore za borbu protiv krijumčarenja ljudi i trgovine ljudima“ finansiran od strane Razvojnog fonda IOM-a; 2018.-2019. „Tehnička saradnja i izgradnja kapaciteta za upravljanje migracijama“ finansiran od strane Delegacije EU u Crnoj Gori; 2019.-i dalje „Tehnička podrška Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore u unapređenju centralnog registra građana“ finansiran od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i IPA II fonda; 2018.-2020. „Suzbijanje krijumčarenja migranata duž zapadnobalkanske obalne rute“ finansiran od strane Kraljevine Norveške; 2016.-u toku „Regionalna podrška zaštitno-osjetljivom upravljanju migracijama na Zapadnom Balkanu i Turskoj“ finansiran iz IPA II fonda; 2020.-u toku „Odgovor na COVID- 19 i izazove za migranate i izbjeglice na Zapadnom Balkan“ finansiran iz ICSP EU fonda; 2019.-u toku „Asistirani dobrovoljni povratak i reintegracija sa Zapadnog Balkana“ koji finansira Vlada Njemačke.

U 2019. godini je organizovana dvodnevna radionica uz podršku IOM-a i UNHCR-a koja je okupila sve nadležne institucije i organizacije koje su uključene u rad sa migrantima i strancima koji traže međunarodnu zaštitu od prvog kontakta pa sve do integracije ili realizacije dobrovoljnog povratka. Kao rezultat radionice kreirane su preporuke u vezi sa izazovima sa kojima je Crna Gora bila suočena usljed povećanog priliva migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, sa posebnim naglaskom na postupanje sa ranjivim kategorijama. Konkretna preporuka, iako nijesu formalno institucionalizovane ili ugovorene, uticale su na poboljšanu saradnju institucija i organizacije u konkretnim oblastima, kao i u realizaciji operativnih aktivnosti.

Takođe, u 2019. godini, IOM, MUP i Uprava policije su pripremili nacrt memoranduma o razumijevanju u vezi sa dobrovoljnim povratkom migranata u zemlje porijekla i njihovoj reintegraciji nakon povratka. Usvajanje pomenutog dokumenta je predviđeno za posljednji kvartal 2020. godine. Formalizacija saradnje u ovoj oblasti će omogućiti efikasniju i kvalitetniju realizaciju dobrovoljnog povratka i na taj način doprinijeti sveobuhvatnom upravljanju migracijama u Crnoj Gori.

Iniciran od strane MARRI-ja u svjetlu migracijske krize 2015-2016, Regionalni servis za daljinsko prevođenje (RRIS) je službeno podržan od strane ministara unutrašnjih poslova / sigurnosti Zapadnog Balkana potpisivanjem „Protokola o upotrebi zajedničke baze za prevođenje u domenu migracija i azila“. Regionalni servis za daljinsko prevođenje MARRI (RRIS) je inovativno rješenje rasporeda prevodilaca za izvanregionalne jezike kojima govore migranti, a sastoji se od regionalne grupe provjerenih prevodilaca i platforme za raspoređivanje prevodilaca. Kroz Regionalni program IPA II, IOM je u potpunosti finansirao razvoj RRIS-a, uključujući pružanje obuke na radnom mjestu i tehničke opreme za administracije Zapadnog Balkana. Nakon razvoja, ova usluga je predata MARRI-ju, odnosno prešla je u potpuno vlasništvo šest zemalja učesnica MARRI-ja. MARRI Regionalni centar (MARRI RC) sa sjedištem u Skoplju, Sjeverna Makedonija je time postao odgovoran za održavanje i upravljanje RRIS-om. Od sredine septembra 2019. godine, RRIS je pokrenut i dostupan za upotrebu kancelarijama za azil Zapadnog Balkana, s planovima da proširi svoju dostupnost i na druge institucije relevantne u domenu upravljanja migracijama koje mogu imati koristi od unaprijed zakazanog rasporeda prevodilaca.

Zaključno, bitno je istaći da je veliki dio IOM-ovih aktivnosti koje se tiču upravljanja migracijama održan na regionalnom nivou, odnosno uz učešće relevantnih institucija iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Sjeverne Makedonije i Srbije, a sve u cilju usklađivanja sa EU i međunarodnim standardima, te omogućavanja regionalnog pristupa i poboljšanja institucionalne saradnje na području Zapadnog Balkana.

Kroz projekat **Moj advokat-besplatna i profesionalna pravna pomoć u efikasnom pristupu pravima za migrante**, koji podržava Evropska unija a kofinansira Ministarstvo javne uprave, **u partnerstvu sa Caritas Crne Gore, NVO Pravni centar je** obezbijedio 457 humanitarnih paketa. U akciji podrške do sada su u koordinaciji sa direkcijama MUP-a, centrima za socijalni rad i opštinama podijelili 127 paketa i to:

- 89 paketa za 78 porodica povratnika po readmisiji (ukupno 335 članova) u 7 opština (Podgorica, Nikšić, Bar, Berane, Bijelo Polje, Petnjica i Rožaje),
- 38 paketa za 35 azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom u četiri opštine (Podgorica, Bar, Kotor i Žabljak).

Kroz ovaj projekat 14. decembra 2020 godine isporučeno je 100 paketa hrane i higijene za Centar za prihvatanje u Spuzu.

Druga važna inicijativa humanitarne pomoći NVO Pravnog centra ostvarena je kroz projekat Odgovor na COVID-19 uključiv za ranjive grupe koji je realizovan uz podršku Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), kroz Regionalni projekat za Prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu (PaCT). Kroz ovaj program distribuirano je 230 paketa pomoći za žene i djecu žrtve nasilja, RE populaciju, djecu štitenika doma Mladost u Bijeloj. U sklopu ovog projekta NVO Pravni centar je:

- migrantima smještenim u Prihvatištu za strance u Spuzu donirao 50 humanitarnih paketa, 30 higijenskih (medicinske maske, rukavice, dezinfekciona sredstva, sredstva za ličnu higijenu) i 20 paketa za bebe, kao i jedan bezkontaktni toplomjer,
- strancima koji traže međunarodnu zaštitu, smještenim u Centru za prihvatanje u Spuzu, donirano 80 humanitarnih paketa, i to 50 higijenskih i 30 paketa za bebe, kao i 2 bezkontaktna toplomjera, jedan za centar u Spuzu i jedan za centar na Božaju, i
- jedan bezkontaktni toplomjer doniran je Direkciji za azil.

Takođe, dodijeljeno je i 40 paketa hrane i higijenskih proizvoda Defendologija Centar Crne Gore i 40 higijenskih i paketa za bebe SoS za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić. Posjetili smo i Dječiji Dom Mladost Bijela i podijelili 20 paketa higijenskih paketa.

➤ **Osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju migrantima.**

Građansku alijansu je od početka 2020. godine do kraja oktobra 2020. godine ovlastilo za zastupanje 709 lica. U dosadašnjem periodu Građanska alijansa je prisustvovala na 43 intervjuu pred Direkcijom za azil kao pravni zastupnik tih lica, a od početka 2020 godine ukupno 6 lica koje je GA zastupala je dobilo neku vrstu međunarodne zaštite. Tokom trajanja epidemije COVID-19, Građanska alijansa je podijelila 262 paketa humanitarne pomoći za tražioce međunarodne zaštite kao i za lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom. Upravni sud je tokom ove godine usvojio oko dvadesetak tužbi koje je Građanska alijansa podnijela na rješenja MUP-a/Direktorata za građanska stanja i lične isprave. Tužbe su se odnosile kako na rješenja o obustavi postupka tako i na rješenja kojima se odbija međunarodna zaštita. Građanska alijansa nastavlja kontinuirano da sarađuje sa nadležnim institucijama iz oblasti azila u svrhu poboljšanja cijelog sistema međunarodne zaštite u Crnoj Gori.

Predstavnicima NVO Građanska alijansa je bio dozvoljen pristup objektima za smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u okviru Direkcije za prihvrat u skladu sa preventivnim mjerama i preporukama vezanim za pandemiju COVID-19.

Pojavom prvih slučajeva infekcije COVID-19 u Crnoj Gori, u cilju blagovremenog djelovanja kako među strancima koji traže međunarodnu zaštitu a koji su primljeni na prihvrat ne bi došlo do pojave oboljelih od ove pandemije, predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova su održali sastanak sa predstavnicima Instituta za javno zdravlje od kojih su dobijena uputstva za postupanje a koja su se odnosila na pojačano održavanje higijene, pojačani ljekarski nadzor i upotrebu sredstava zaštite. Takođe su sprovedene dezinfekcione mjere kako dvorišnog tako i smještajnog prostora uz svakodnevno dezinfikovanje smještajnog dijela, svim strancima na smještaju su dodijeljeni dodatni higijenski paketi. U pogledu pojačanog ljekarskog nadzora uz podršku UNHCR-a angažovana su dva ljekara koji su po četiri sata, svakog dana, ordinirali u ambulatni Centra za prihvrat. Svakodnevno je ostvarivana telefonska komunikacija sa epidemiolozima Instituta za javno zdravlje, koji su u više navrata i obilazili objekte Direkcije za prihvrat. U odnosu na proceduru prijema na prihvrat, tokom primjene mjera, stranci su se nakon izražene namjere za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu smještali u Prihvatilište za strance i po isteku karantina od 14 dana (izolacije) i negativnog testa na COVID-19 smješteni su u Centar za prihvrat. Mjera Ministarstva zdravlja o ograničenju kretanja stanovništva Crne Gore, u vrijeme pandemije, primjenjivala se istovjetno na crnogorske državljane i strance, a koja nije podrazumijevala ograničeno kretanje 24h. Korisnici Centra za prihvrat imali su mogućnost, da kao i crnogorski državljani, u periodu koji je za to bio dozvoljen, ukoliko su imali potrebu, izvrše nabavku sitnih potrebitina (cigarete i sl), obave razgovor sa predstavnicima NVO “Građanska alijansa” koja pruža besplatnu pravnu pomoć ili eventualno sa predstavnicima UNHCR-a ili IOM-a koji su mogli da posjećuju Centar za prihvrat pod određenim preventivnim mjerama. Pristup informacijama o rizicima od COVID- 19 i mjerama za prevenciju javnog zdravlja bile su obezbijeđene u vidu flajera i postera na 6 jezika (crnogorski, engleski, arapski, farsi, urdu, paštu), preko kojih se slikom i tekstom pružaju informacije o mjerama zaštite i postupanja u slučaju eventualnih simptoma koji insinuiraju na mogućnost infekcije.

Tokom pandemije službenici MUP-a Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu su svim strancima pružali-pomoć u ostvarivanju prava, adekvatno informisanje i psiho-socijalnu pomoć i podršku kao i pomoć kod savladavanja nastavnog gradiva maloljetnom strancu koji je uspješno završio prvi razred osnovne škole, putem on-line platforme.

Kada govorimo o primjerima dobre prakse u ovogodišnjem radu Građanska alijansa ističe da je zastupala tokom cijelog postupka kako prvostepenog tako za neke od njih i tokom drugostepenog 6 lica kojima je odobrena međunarodna zaštita. Ovim licima Građanska alijansa je nastavila da pruža kontinuiranu podršku u cilju pune integracije u crnogorsko društvo, pa je tako pokrenula proceduru izdavanja ličnih dokumenata, spajanja porodice, itd koja ih po Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i sleduje. Iako je tokom prethodne godine određeni broj lica odbijen po konceptu sigurne evropske treće zemlje, Građanska alijansa je pokretanjem upravnog spora kod Upravnog suda uspjela tokom ove godine da za 14 lica dobije presude Upravnog suda kojim se tuzbe usvajaju i poništavaju rješenja Mupa, Direktorata za građanska stanja i lične isprave tako da se mnogi postupci sada opet nalaze u radu kod prvostepenog organa. Tokom ove godine na inicijativu Građanske alijanse, Direkcija za azil je počela sa određivanjem JMBG strancima koji traže međunarodnu zaštitu i čekaju na odluku duže od devet mjeseci od dana podnošenja zahtjeva. Stranci koji traže međunarodnu zaštitu imaju pravo na rad shodno članu 70 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, ali u praksi to pravo nisu mogli ostvariti kod poslodavaca jer ih poslodavci nisu mogli prijaviti Poreskoj upravi bez određenog JMBG, i mnogi od njih su propustili prilike za zaposlenje iz razloga što im JMBG nije bio određen.

Obzirom na epidemiološku situaciju koja je pogodila cijelu zemlju, u prvoj polovini godine primjetan je manji broj lica koja traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori. I dalje postoji relativno slaba zainteresovanost stranaca koji traže međunarodnu zaštitu za dobijanje zaštite u Crnoj Gori. Većina lica i dalje gledaju na Crnu Goru kao na tranzitnu državu, te se u najvećem broju slučajeva postupci po zahtjevima obustavljaju, budući da ova lica ne žele da učestvuju u postupku, tj. napuštaju Crnu Goru za vrijeme trajanja postupka. Iz tog razloga, bi trebalo u okviru postojećih zakonskih rješenja, Direkcija za azil da nastavi sa primjenom ubrzanih i pojednostavljenih procedura kako bi se u kraćim rokovima rješavali zahtjevi

onih lica koji na osnovu dostupnih informacija mogu biti ubzano riješeni, čime bi cjelokupan sistem azila bio manje opterećen i čime bi se više pažnje moglo dati komplikovanim slučajevima.

U martu 2020. godine, zbog epidemiloške situacije izazvane pojavom virusa COVID-19, a na osnovu odluke nadležnih zdravstvenih organa, svi prvostepeni i drugostepeni postupci iz oblasti azila su bili obustavljeni, uključujući podnošenje zahtjeva za status azilanta. Pored obustavljanja procedura, restrikcije u kretanju su dovele i do faktičkog zatvaranja granica i uvođenja karantina u objektima za smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu. Takođe, uvedene restrikcije su snažno pogodile tržište rada što je dovelo do toga da je 90% stranaca koji traže međunarodnu zaštitu ili lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom izgubilo posao ili mogućnost sticanja zarade. Postepenim otvaranjem zemlje, od početka juna 2020. godine, sistem azila se postepeno počeo kretati ka redovnom funkcionisanju ali posledice prvog talasa epidemije se jos uvijek osjećaju jer je bez posla i dalje velika većina stranaca koji traže međunarodnu zaštitu ili lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom.

Jedan od glavnih izazova na koji se neophodno fokusirati u narednom periodu jeste uspostavljanje elektronske baze podataka koja bi predstavljala unaprijeđen sistem identifikacije, registracije i priključenja podataka za osobe iz sistema međunarodne zaštite. Uspostavljanje tehničkih rješenja za elektronsko uzimanje otisaka prstiju i elektronsko uvezivanje se odnosi na stvaranje jedinstvenog elektronskog sistema za potrebe Direkcije za azil, Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu/Centra za prihvrat, Sektora granične policije i Direkcije za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji. Pa tako npr lica kojima je odobrena međunarodna zaštita čekaju dugo na proces u izradi lične dokumentacije (putna isprava i lična karta), određivanju JMBG, sto sve dalje povlači nemogućnost ostvarivanja drugih prava (kao sto su pravo na socijalnu zastitu, na smještaj, na zdravstvenu knjizicu) dok se postupak lične dokumentacije ne okonča. Iz tog razloga smatramo da je elektronsko uvezivanje i stvaranje jedinstvenog elektronskog sistema od velike važnosti u cilju unapređivanja prakse i sto brže izrade ličnih dokumenata koja su od bitne važnosti za ostvarivanje pristupa ostalih prava.

Takođe kada govorimo o izazovima treba napomenuti da bi u narednom periodu trebao biti prioritet proširivanje smještajnih kapaciteta koji bi bili u nadležnosti Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, kako bi se u slučaju priliva migranata izbjeglo ponovno otvaranje alternativnog smještaja koje je finasijski jako opteretilo budžet MUP-a.

U situaciji koja je u čitavom svijetu prouzrokovala brojne probleme, usled pojave novog COVID-19, Crna Gora je pravovremeno preduzela brojne mjere u cilju smanjenja štetnih posljedica koje bi pandemija korona virusa mogla da uzrokuje, a prvenstveno radi zaštite i očuvanja života i zdravlja njenih građana.

Diplomatska služba je u takvim okolnostima, a u saradnji sa nadležnim crnogorskim organima, prvenstveno MUP, MO, MZ, MSP i drugim državnim organima i institucijama, pristupila realizaciji svih zadataka i mjera koje su imale za cilj siguran povratak naših državljana, i iz najudaljenijih djelova svijeta. Nakon formiranja Nacionalnog koordinacionog tijela i Operativnog štaba, jedan od prioriteta zadataka je bio da se u komunikaciji sa cjelokupnom diplomatsko-konzularnom mrežom pristupi prikupljanju podataka o crnogorskim državljanima koji su zainteresovani za povratak u Crnu Goru. MVP, GDK je gotovo bez prestanka radio i bio na raspolaganju svim zainteresovanim crnogorskim državljanima, i zajedničkim djelovanjem i odgovornošću prema istom zadatku, uspješno odgovorio na veliki broj upita koji su svakodnevno pristizali, putem telefona (uvedene dvije linije dežurnih telefona 24h), e-maila, aplikacija koje su bile otvorene za ovu svrhu. Sve informacije, prijedlozi i sugestije za rješavanje pojedinačnih situacija su redovno i bez odlaganja razmatrane.

Posebno smo zadovoljni što su svi relevantni organi u međusobnoj koordinaciji pokazali visok stepen odgovornosti i solidarnosti. MVP, GDK kao jedan od organa koji je u procesu repatrijacije crnogorskih državljana imao ključnu ulogu, učinilo je velike napore da najvećem broju zahtjeva naših građana, koji su se obraćali za pomoć, radi povratka u Crnu Goru, izađu u susret. Informacije koje smo svakodnevno dobijali od naših diplomatsko-konzularnih predstavništva bile su smjernice za donošenje odluka o organizovanju humanitarnih letova. Prioritet prilikom povratka naših državljana iz inostranstva bila su lica iz socijalno ranjivih kategorija društva (pacijenti koji su bili na liječenju, stara lica, lica koja su ostala

bez posla i dozvole boravka u inostranstvu), studenti, pomorci, lica u tranzitu, crnogorski državljani koji su imali regulisan stalni boravak u inostranstvu. Nastojali smo da izađemo u susret svim zahtjevima za povratak, u skladu sa mogućnostima u datom trenutku, i u skladu sa odlukama OŠ i NKT.

Primljen je veliki broj pojedinačnih zahtjeva iz zemlje i inostranstva na koja je GDK uredno odgovorio. Dragocjenu pomoć i podršku smo imali i od naših počasnih konzula u zemljama gdje Crna Gora nema svoja DKP.

Vlada Crne Gore je organizovala više humanitarnih letova posredstvom nacionalne avio kompanije Montenegro Airlines, kojima je u Crnu Goru vraćen veliki broj naših državljana. GDK je u koordinaciji sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima, koja su bila na raspolaganju u svakom momentu preduzela potrebne korake u cilju uspješne realizacije povratka, kao i evakuacije, koje su bile prioritet djelovanja, imajući u vidu da su granice bile zatvorene. GDK je u saradnji sa MUP i UP posredovao u izdavanju velikog broja tranzitnih dozvola za strane državljane, u ime kojih su se obraćala strana DKP akreditovana u Crnoj Gori, kao i obradio veliki broj preleta.

Ovom kvalitetnom i nadasve profesionalnom odnosu svjedoči i veliki broj zahvalnica dobijenih iz inostranstva, od stranih DKP akreditovanih u CG, kao i od građana CG koja su upućena GDK.

Od 17. marta do 30. juna 2020.godine, vraćeno je zainteresovanih crnogorskih državljana drumskim i avio-saobraćajem kojima je asistenciju pružila crnogorska diplomatsko-konzularna mreža u inostranstvu preko 5 341 lica,

- Kopnenim saobraćajem je, prema informacijama naših dkp, u Crnu Goru najavljenim/organizovanim dolascima, konvojima vraćeno preko 2 981 naših državljana.
- Montenegro Airlines je u periodu od 16. marta, kada su obustavljane i sve komercijalne linije, zaključno sa datumom 27. maj 2020.g., obavio 29 repatrijacijskih i humanitarnih povratnih letova, obavljenih ka različitim destinacijama u Evropi. U tom periodu organizovani su letovi ka: Budimpešti, Rimu, Madridu, Cirihu, Berlinu, Briselu, Ljubljani, Beču, Parizu, Štokholmu, Sarajevu, Lisabonu, Istanbulu, Tel Avivu, Beogradu, Londonu i Luksemburgu. Statistički iskazano: Frankfurt (šest puta), Beograd (pet puta), Beč (četiri puta), London (dva puta), Cirih (dva puta) i ostale destinacije po jedan put. Tom prilikom u Crnu Goru je ukupno vraćeno 1.958 crnogorskih državljana. Letovima drugih avio kompanija iz Turske, Poljske, Rusije, S. Makedonije, SAD, Švajcarske ukupno je vraćeno 402 crnogorska državljanina. Ukupan broj vraćen avio-saobraćajem iznosi 2 360. Vlada Crne Gore je avionima nacionalne kompanije Montenegro Airlines organizovala besplatne letove, jer je to bila isključivo humanitarna misija, u svrhu povratka zainteresovanih crnogorskih državljana svojim domovima i porodicama, i to bez i jednog prijavljenog incidenta.

U periodu od 15. aprila do 10. jula 2020. godine broj evidentiranih i vraćenih pomoraca/članova posada brodova iznosila je 1.325 lica Na dan 30. jun 2020. godine, vraćeno je preko 987 pomoraca. Iako je Crna Gora 1. juna 2020.g, otvorila granice prema EU (to je učinila i EU) i zemljama u regionu, shodno donijetim mjerama NKT, GDK je nastavio sa evidentiranjem pomoraca sa presjekom na dan 10. jul 2020.godine, kojim danom je predata evidencija o pomorcima Ministarstvu pomorstva i saobraćaja kao nadležnom resoru. Ovaj broj vraćenih pomoraca nije konačan, jer je evidenciju nastavilo da vodi MSP.

Obzirom da je za povratak bilo zainteresovano preko 1000 pomoraca i članova posade koji su posredstvom GDK i DKP izrazili želju da se vrate u Crnu Goru, bilo je neophodno da GDK, Direkcija za međunarodno pravnu pomoć i opšte poslove, u saradnji sa DKP, otpočne sa prikupljanjem, ne samo evidencija zainteresovanih crnogorskih državljana, nego i baze podataka - evidencije pomoraca koji su bili zainteresovani za povratak u Crnu Goru, jer zvaničnih podataka do tada nije bilo. GDK, a posebno DKP mreža je permanentno radila na najavama dolazaka, dobijanju i prikupljanju tranzitnih dozvola za pomorce i mape puta, koji su iz svih krajeva svijeta stizali u Evropu, iz koje su se konektovali prema

tada otvorenim koridorima, naročito aerodrom u Sofiji i Zagrebu kao jedini u određenom periodu, jer se tim koridorom dalje kopnenim putem, uz posebnu najavu u tim državama, ili trećim, moglo brzo tranzitirati i ući u CG. Takođe, države EU otvorile su svoje aerodrome za naše specijalne letove Montenegro Airlinesa radi povratka naših građana.

GDK posebno ističe da je, kako ovaj direktorat, tako i DKP mreža, posebno ambasade u Berlinu, Zagrebu, Sofiji, Vašingtonu, Briselu, Beogradu, Tirani, Ankari, Parizu, Sarajevu, Skoplju, Londonu, Beču, Atini, Rimu, Madridu, Budimpešti, Moskvi, Bukureštu, Varšavi, Kijevu, Prištini, Bernu, kao i GK u Njujorku, Frankfurtu i Istanbulu, dali izuzetan doprinos kako bi se omogućio uspješan i nesmetan povratak u Crnu Goru, ne samo naših pomoraca i članova posada, već i svih zainteresovanih crnogorskih državljana. Nastojali smo da izađemo u susret svim zahtjevima za povratak u skladu sa datim trenutkom i mogućnostima i u skladu s tim ponudimo opcije, kao što je bio slučaj sa našim državljanima u Maleziji, Boliviji, Indiji, Kataru, Kuvajtu, Japanu, Južnoafričkoj Republici, Indoneziji, Tajlandu, Brazilu, Japanu, Australiji i mnogim drugim zemljama.

Najveći broj lica koja su bila zainteresovana za povratak plovio je na brodovima i kruzerima američkih kompanija, koji su se nalazili u teritorijalnim vodama SAD. Kompanije Royal Caribbean, MSC Cruises, Carnival Cruise Line, Carnival Corporation, Norwegian Cruise Line, Disney, Regal Princess, Virgin Voyagers, the Apollo group, su putničke kompanije, sa čijih kruzera su se iskrcavali pomorci. Ugovaranje čarter leta Barbados-Podgorica ogroman je uspjeh i rezultat predanog rada diplomatske mreže sa kompanijom Royal Caribbean, imajući u vidu da je čak 320 pomoraca iz čitavog regiona sletjeto 29. maja 2020.godine sa Barbadosa u Podgoricu, od kojih je 143 crnogorska pomorca. Pomorci iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Albanije, prevezeni su do granica svojih država. Ukupno je vraćeno preko 300 pomoraca sa preko 70 brodova usidrenih u američkim lukama. Pomorci, na putu ka Crnoj Gori, vraćali su se brodovima (kompanija za koje rade) preko Atlantika ili koristeći trenutno prohodne avio rute Madrid – Sofija – Crna Gora (tranzit kolima preko Srbije) ili London – Frankfurt – Zagreb – Dubrovnik.

Uprkos brojnim problemima, koji su se u tokom pandemije pojavili, možemo reći da je Crna Gora, u skladu sa svojim kapacitetima, profesionalnim i svim drugim, postavila sebi zadatke koje je odlučno sprovela do kraja. Najvažniji cilj bio je očuvanje života i zdravlja naših građana, kako bi u narednom periodu lakše i brže prebrodili posljedice pandemije COVID-19.

Presjek sa izlascima stranih državljana prema raspoloživim podacima (DKP mreža i Montenegroairlines) u periodu do 01. juna 2020. godine

Iz Crne Gore je do 1. juna 2020.g. ukupno otputovalo 3.055 stranaca. Od toga, specijalnim letovima Montenegroairlines-a je otputovalo ukupno 1.164 lica, od kojih je preko 816 stranih državljana, a ostalo su bili crnogorskii državljani sa regulisanim boravkom u zemljama EU, na razne evropske destinacije. Drugim avio-prevoznicima otputovalo je 2 239 stranih državljana u Rusku Federaciju, Tursku, Poljsku, Veliku Britaniju, Holandiju, Švajcarsku (Turkish, Lot, Aeroflot, Pobeda, S7, Češka i dr...).

Nedostatak i neadekvatni kapaciteti za smještaj i boravak migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori, kao i nedostupnost usluga koje omogućavaju ostvarivanje osnovnih prava na određenim lokacijama obilježili su period sprovođenja Strategije. U cilju rješavanja pomenutih izazova IOM je podržao nadležne institucije kroz obezbjeđivanje finansijskih sredstava i realizaciju aktivnosti kroz pristup usredsrijeđen na ljudska prava migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na identifikaciju i podršku ranjivim kategorijama.

Konkretno, kroz realizaciju projekta koji je finansirala Delegacija EU u Crnoj Gori, a u partnerstvu sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Upravom policije, u 2020. godini je uspješno uspostavljen je Centar za prihvata i smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu na Karauli „Božaj“. Kroz aktivnosti u sklopu ovog projekta prošireni su kapaciteti Ministarstva unutrašnjih poslova za smještaj migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori za 60 mjesta, stvoreni adekvatni uslovi za njihov boravak u skladu sa EASO Vodičem i standardima za prihvata, ojačani kapaciteti službanika Ministarstva unutrašnjih poslova i Sektora Granične policije za rad sa ranjivim grupama, kao i za prikupljanje

i obradu podataka o migrantima i migratornim tokovima. Kroz projekte IOM-a je realizovana rekonstrukcija pet kontejnera za smještaj, nabavka dodatnih 12 kontejnera (pet za smještaj, tri sanitarna, dva za registraciju i po jedan za distribuciju hrane i medicinsku pomoć), 30 spratnih kreveta, ormarića za 60 osoba, 13 klima uređaja, pumpe za vodu, i dr. Uporedo je izrađen projekat rekonstrukcije Karaule „Božaj“, u skladu sa kojim su u toku 2020: a) realizovana rekonstrukcija i stavljeni su u funkciju objekat za administrativne poslove, kuhinja, kantina i vešeraj u sklopu Centra za prihvata na Karauli „Božaj“, b) izvršena adaptacija još tri kontejnera za smještaj koje je obezbijedilo Ministarstvo, c) realizovano uređenje prostora kroz postavljanje zaštitnih ograda oko i unutar Centra, d) nabavljena dva kombi vozila, agregat, namještaj i dr. Za realizaciju pomenutih aktivnosti okvirno 200,000.00 EUR je finansirala Delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori, dok je okvirno 100.000.00 izdvojeno iz ICSP fonda Evropske Unije.

Kako bi se operacionalizovao Centar za prihvata na Karauli „Božaj“, obezbijedili adekvatni uslovi za boravak migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, kao i pristup neophodnim uslugama, sa posebnim naglaskom na ranjive kategorije, kroz projekat IOM-a koji se finansira iz ICSP fonda su obezbijedjeni: a) dva obroka dnevno za one koji borave u Centru; b) higijenski i dr. osnovni proizvodi; c) nabavka lijekova; d) adekvatni higijensko-sanitarni uslovi; pristup neophodnim uslugama (medicinska zaštita, psiho-socijalno savjetovanje, pristup informacijama na jeziku koji razumiju, itd.) i dr. Pristup neophodnim i adekvatnim uslugama se obezbjeđuje kroz kontinuirani rad mobilnih timova IOM-a, koji su prisutni na terenu i podržavaju rad relevantnih institucija od 2017. godine. Naime, kroz finansijsku podršku više donatora koji su omogućili rad prethodno pomenutih timova, ujedno su unaprijeđeni i kapaciteti nacionalnih institucija da omoguće migrantima i strancima koji traže međunarodnu zaštitu ostvarivanje svojih prava u skladu sa međunarodnim i nacionalnim propisima i poštujući njihovo dostojanstvo. Od važnosti je istaći da se broj i kompozicija mobilnih timova mijenjala u skladu sa operativnim potrebama relevantnih institucija i situacijom na terenu. Usluge koje su obezbijeđene kroz rad ovih timova uključuju pružanje informacija, prevodilačke usluge, transport, psiho-socijalno savjetovanje, savjetovanje u vezi sa dobrovoljnim povratkom, prikupljanje neličnih podataka i izvještavanje, kulturološku medijaciju, a od uspostavljanja Centra za prihvata na Karauli „Božaj“ i kontinuirane medicinske usluge i medicinsku pomoć, kao i higijensko-sanitarno održavanje objekata. Konkretno, od uspostavljanja Centra za Prihvata na Karauli „Božaj“ 2020. godine na terenu su prisutna dva Mobilna tima, koje čine: dva socijalna radnika, dva vozača/asistenta za migracije, dva prevodioca/kulturološka medijatora, četiri asistenta za migracije, dva sanitarna radnika, jedan ljekar i jedna medicinska sestra (napomena: do kraja 2020. će biti angažovan još po jedan ljekar i medicinska sestra).

Konačno, u posljednjem kvartalu 2020. godine, IOM je u saradnji sa nadležnim institucijama, organizovao radionicu za izradu SOP-a za funkcionisanje Centra za prihvata na Karauli „Božaj“ u cilju efikasnije i olakšane saradnje između svih prisutnih aktera u pomenutom Centru.

Dodatno, u cilju podrške institucijama da obezbijede osnovne potrebe ranjivim grupama migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori, IOM je kroz regionalne inicijative, podržane od strane Vlade SAD-a i IPA II fonda, obezbijedio direktnu podršku pojedincima/porodicama u formi nabavke osnovnih životnih potrepština (hrana za bebe, odjeća, obuća, itd.), kao i partnerskim organizacijama koje su ih usmjeravale onima kojima je to najviše bilo potrebno (Bona Fide aktivnosti na teritoriji opštine Pljevlja).

Podjednako je važan i doprinos koji su ostvarile nacionalne institucije u saradnji sa IOM-om u omogućavanju realizacije prava na dostojanstvo i prava na povratak u zemlju porijekla kroz sprovođenje kompleksnog procesa dobrovoljnog povratka i reintegracije. Pored logističke i finansijske pomoći pri organizaciji povratka, realizovane aktivnosti uključuju info kampanje, savjetovanje o dobrovoljnom povratku, procjenu ranjivosti, pratnju u toku putovanja, finansijsku pomoć pri reintegraciji nakon povratka, itd. Takođe, u sklopu regionalnih projekata od 2017. godine organizovan je niz obuka na temu dobrovoljnog povratka i reintegracije za predstavnike nacionalnih institucija. Pored toga organizovano je i nekoliko regionalnih sastanaka sa predstavnicima diplomatsko-konzularnih predstavništava a sve u cilju poboljšanja saradnje sa relevantnim ambasadama/konzulatima na temu dobrovoljnog povratka stranaca u njihove zemlje porijekla. U decembru 2018. godine IOM je organizovao i studijsku posjetu Briselu (Belgija) za po jednog predstavnika nacionalnih institucija

sa Zapadnog Balkana koji rade na poslovima dobrovoljnog povratka. Cilj posjete je bilo upoznavanje sa procedurama i procesima povratka u EU zemljama. Službenica Prihvatišta za strance je predstavljala Crnu Goru u pomenutoj posjeti Briselu.

Konačno, a u cilju podrške institucijama u borbi protiv COVID-19 kako među migrantskom populacijom, tako i među lokalnim stanovništvom, IOM je uz finansijsku podršku iz IPA II fonda, obezbijedio info materijale sa ciljem informisanja migranata i tražilaca azila o COVID-19. Dodatno je, kroz projekte finansirane od strane Kraljevine Norveške i ICSP, donirana lična zaštitna oprema u vrijednosti od okvirno 42.000.00 eura Sektoru granične policije.

Bitno je prepoznati fleksibilnost IOM-a i njegovih donatora prilikom preusmjerenja sredstava iz postojećih projekata i brzu mobilizaciju dodatnih sredstava u cilju pružanja zaštite migrantima i strancima koji traže međunarodnu zaštitu i odgovoru Vlade Crne Gore na pandemiju COVID-19.

Konačno, u okviru projekta finansiranog iz IPA II fonda, IOM je dodijelio četiri grantova nevladinim i organizacijama civilnog društva kako bi sproveli projekte u cilju jačanja društvene kohezije između pripadnika migrantske i lokalne populacije. Ukupna vrijednost dodijeljenih grantova je 78,710.00 eur. Period implementacije ovih projekata je počeo u oktobru 2020. godine, dok je realizacija predviđena do kraja prvog kvartala 2021. godine ukoliko epidemiološka situacije bude omogućila implementaciju ovih aktivnosti. Partneri koji sprovode ove aktivnosti uključuju „Art of Living Montenegro“, „CeMI“, FK „Breznica“ i „Pravni centar“.

➤ **Djelotvorno vođenje aktivne migracione politike. Ovo podrazumjeva prikupljanje, obradu, analizu, korišćenje i razmjenu statističkih migracionih podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.**

Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore sa sjednice od 14.02.2013. godine, kojim se zadužuje Uprava policije i Uprava za inspekcijske poslove da intenziviraju aktivnosti u cilju smanjivanja obima neprijavljenog rada, nezakonitog kretanja i boravka stranaca, naročito u vrijeme građevinske i turističke sezone, Uprava policije – Sektor granične policije **je tokom 2017. godine** realizovao 403 akcije kontrole kretanja i boravka stranaca kojima je procesuirano (službenici Uprave za inspekcijske poslove učestvovali u 343 akcije) u kojima je prekršajno procesuirano 1846 lica, dok je donijeto 888 rješenja otkazu boravka i 181 rješenje o obavezi napuštanja teritorije Crne Gore. Takođe je od strane SGP-a, izvedeno 387 lokalnih akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 1561 lice, dok je donijeto 808 rješenja otkazu boravka i 116 rješenja o obavezi napuštanja teritorije Crne Gore.

Tokom 2018. godine realizovano je 331 akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 1513 lica, dok je donijeto 1046 rješenja otkazu boravka, 120 rješenja o povratku, 4 rješenja o protjerivanju sa teritorije Crne Gore. Takođe je od strane SGP-a, izvedeno 350 lokalnih akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 1209 lica, dok je donijeto 889 rješenja otkazu boravka i 193 rješenja o povratku.

Tokom 2019. godine realizovano je 346 akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 1549 lica, dok je donijeto 791 rješenje otkazu boravka, 181 rješenje o povratku, 1 rješenje o protjerivanju sa teritorije Crne Gore. Takođe je od strane SGP-a, izvedeno 454 lokalnih akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 1904 lica, dok je donijeto 1004 rješenja otkazu boravka i 428 rješenja o povratku.

U 2020. godini (za 9 mjeseci) realizovano je 98 akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 517 lica, dok je donijeto 220 rješenja otkazu boravka, 35 rješenja o povratku, 2 rješenja o protjerivanju sa teritorije Crne Gore. Takođe je od strane SGP-a, izvedeno 137 lokalnih akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 587 lica, dok je donijeto 408 rješenja otkazu boravka i 81 rješenje o povratku.

Takođe, preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2011. godini je da se smanji broj viza izdatih na graničnim prelazima. **Evidentan je trend smanjenja izdatih viza na graničnim prelazima:** 2008.g. – 2606, 2009.g. – 897, 2010.g. – 280, 2011.g. – 102, 2012.g. - 84 vize, 2013. g. - 15 viza, 2014.g. – 19 viza, 2015. godine - 24 vize, 2016.godine - 4 vize, 2017 godine - 12 viza, 2018.godine - 4 vize, 2019.godini izdatao 3 vize, **dok je u 2020.godini izdato 2 vize.** Osnovna karakteristika prethodnih godina jeste da se na graničnim prelazima u najvećem broju slučajeva vize izdaju pomorcima radi ukrcaja, odnosno iskrcaja sa brodova koji su u crnogorskim lukama. U manjem broju, izdaju se vize tipa B i C licima u čijim mjestima prebivališta nema DKP kojem se može podnijeti zahtjev za izdavanje vize za Crnu Goru, a zbog hitnosti putovanja zahtjev ne mogu podnijeti u drugoj državi. Za sva lica kojima je izdata viza na graničnom prelazu postoji prethodna najava Sektoru granične policije, koji vrši odgovarajuću provjeru, kako lica koje traži izdavanje vize, tako i lica koje ga poziva.

Jasno je da se većina mjera iz nadležnosti Uprave policije uspješno realizuje, implementiran je vizni informacioni sistem u svim organizacionim jedinicima granične policije, izvršena je nabavka vozila za inspektore za strance na terenu, broj izdatih viza na graničnim prelazima smanjen je na minimum, redovno se vrše obuke službenika granične policije po pitanju migracija. Odvija se odlična saradnja sa međunarodnim organizacijama.

Odlična međuresorska saradnja na polju suzbijanja nezakonitih migracija, pogotovu sa Upravom za inspekcijske poslove kroz zajedničke kontrole stranaca, zatim sa međunarodnim organizacijama pogotovo IOM, zatim UNHCR, kroz nabavku opreme, organizovanje obuka i sastanaka, promovisanje dobrovoljnog povratka stranaca, razmjena informacija i iskustava.

IOM, zajedno sa svojim donatorima, prepoznaje važnost dostupnosti kvalitetnih podataka, adekvatne analize, neometane razmjene i pristupa podataka za vođenje uspješne migracione politike. U skladu sa tim, kroz različite, regionalne i nacionalne projekte, realizovan je veliki broj aktivnosti koje su rezultirale boljim podacima i olakšanoj razmjeni i dostupnosti istih. Naime, od 2017. godine IOM je u kontinuitetu organizovao kvartalne sastanke šefova graničnih policija zemalja Zapadnog Balkana kako bi olakšao razmjenu strateških i operativnih podataka i unaprijedio saradnju između institucija u regionu.

Nadalje, u toku 2018. i 2019. godine, uz finansijsku podršku iz IPA II fonda, IOM je podržao institucije nadležne za upravljanje migracijama u šest zemalja Zapadnog Balkana da razviju kapacitete i sisteme za efikasniju sistematizaciju, prikupljanje i regionalnu razmjenu neličnih podataka. U okviru pomenute inicijative razvijena je Regionalna platforma za razmjenu migracionih podataka na Zapadnom Balkanu (WB-MIDEX) (može joj se pristupiti preko <https://wbmidex.marri-rc.org.mk/>) koja omogućava nadležnim institucijama da razmjenjuju statističke podatke iz oblasti migracija po prethodno definisanim i standardizovanim obrascima. Pored olakšanje razmjene podataka i poboljšanja upotrebljivosti podataka, ova Platforma je uskladila nacionalne prakse prikupljanja i analize podataka sa Regulativom Evropske komisije br. 862/2007.

U 2019. godini su, uz podršku IOM-a i Kraljevine Norveške, organizovana su dva sastanka predstavnika Udarnih grupa/Operativnih timova Albanije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore u cilju jačanja saradnje, razmjene informacija i operativnih podataka. Kao rezultat ove saradnje, a uz finansijsku i logističku podršku istog projekta, organizovan je operativni sastanak predstavnika Granične policije BiH i Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi CG, čiji je direktni rezultat istraga koja je dovela do lišavanja slobodne 12 osoba i dva policijska službenika („Monika“) čime se potvrđuje korisnost ovakvih i sličnih aktivnosti.

- **Obuka zaposlenih koji su procesu integrisanog upravljanja migracijama, kao i njihova tehnička opremljenost i obučenost. Blagovremeno informisanje, odgovarajuća materijalno-tehnička opremljenost nadležnih organa, kao i adekvatna obučenost zaposlenih veoma su značajni za upravljanje migracijama, i u velikoj mjeri utiču na suzbijanje nezakonitih migracija.**

U vezi realizacije ovog cilja treba **istaći da je u 2017. godini**, organizovana godišnja konferencija za obuku – Edukativne tehnologije za obuku granične policije (učestvovao jedan službenik). U okviru Projekta IPA II FRONTEX je organizovao sljedeće: Regionalni trening za multiplikatore – pratnja pri dobrovoljnim i prinudnim povratcima (učestvovala tri službenika) i Radionica o najboljim praksama u EU ne-dobrovoljni povratak i koordinacioni sastanak (učestvovala tri službenika).

U 2019. godini na planu obuka granična policija aktivno participira kroz implementaciju CCC Frontexovog programa za obuku službenika granične policije po najvišim standardima. U kontinuitetu učestvujemo na Evropskom kursu za profilisanje osjetljivih grupa migranata, on-line kurs engleskog jezika i dr.

Distribuiran materijal organizacionim cjelinama na terenu, odštampan od strane IOM-a. U 2019.godini otkada je i stupio novi Zakon o strancima koji propisuje dobrovoljni povratak, donijeto je 1047 rjšenja o dobrovoljnom povratku stranaca, a u 2020.godini 485. U saradnji sa IOM, kroz AVR projekat dobrovoljno je vraćeno: 2017.g. – 32, 2018.g.- 34; 2019.g-22; 2020.g.-4 stranca. Uz asistenciju Policije kroz kupovinu putnih krata i obezbjeđivanje putnih isprava dobrovoljno je vraćeno 23 stranca u 2019.godini, dok je u 2020.godini vraćeno 7 stranaca.

IOM, sa svojim donatorima, takođe prepoznaje potrebu institucija za unaprjeđivanjem znanja i vještina službanika, kao i za poboljšanjem tehničkih kapaciteta. U cilju podrške u ovoj oblasti, u periodu od 2017. do 2019. godine organizovane su radionice u cilju prezentovanja preporuka i najboljih praksi povodom uspostavljanja API i PNR sistema, uz koje je sprovedena i sveobuhvatna procjena nacionalnog zakonodavnog okvira, kao i studija izvodljivosti.

U istom periodu su uz finansijsku podršku Vlade SAD-a (INL) realizovane dvije obuke na temu humanitarnog upravljanja granicom za službenike Sektora Granične policije, kao i obuka iz oblasti primjene Šengenskog graničnog kodeksa. U okviru istog projekta, predstavnici Uprave policije i Osnovnog državnog tužilaštva su obučeni na temu identifikacije krijumčarenja migranata i vođenja istraga, dok je u 2018. godini realizovana studijska posjeta Italiji u cilju prezentovanja sveobuhvatnog odgovora na povećani priliv migranta.

U toku 2018. i 2019. IOM je pružio podršku Upravi policije pri osnivanju Odsjeka za borbu protiv trgovine ljudima, krijumčarenja ljudi i ilegalnih migracija (nadalje: Odsjek). Pored opremanja prostorija Odsjeka potrebnim namještajem i IT opremom, kroz ovu inicijativu je sprovedena sveobuhvatna obuka službanika Odsjeka i imenovanih kontakt tačaka pri odjeljenjima Sektora Kriminalističke policije u svakoj od opština na temu identifikacije trgovine i krijumčarenja ljudi, vođenja istraga, kao i upućivanja potencijalnih žrtava. Nadalje, uz prethodno pomenute službanike Sektora Kriminalističke policije, tužioci i predstavnici Sektora Granične policije su na dodatnoj obuci stekli nova znanja i uvidjeli najbolje prakse iz oblasti otkrivanja, vođenja istraga i međuinstitucionalne saradnje. Nadalje, predstavnici Odsjeka su učestvovali i u dvije studijske posjete udarnim grupama u Srbiji i Sjevernoj Makedoniji kako bi stekli uvid u njihov način rada i prepoznali dobre prakse koje mogu primijeniti u daljem radu. Konačno, flajeri sa indikatorima za prepoznavanje trgovine i krijumčarenja ljudi su razvijeni, odštampani i podijeljeni svim relevantnim institucijama.

U toku 2019. godine 58 službenika Uprave policije je imalo priliku da pohađa obuku na temu identifikacije slučajeva krijumčarenja ljudi, uz podršku IOM-a i Kraljevine Norveške. U okviru iste inicijative dodatno je obučeno 29 pružaoca usluga da prepoznaju ulogu koju oni, zajedno sa kolegama, imaju u prepoznavanju i sprječavanju krijumčarenja ljudi, kao i načine na koje konkretno mogu doprinijeti u borbi protiv ovog fenomena i zaštitu migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu.

U 2019. godini je uz finansijsku podršku IPA II fonda, razvijena MiTA (The Migration Translation Application) koja omogućava komunikaciju između migranata i predstavnika relevantnih institucija tokom prvog kontakta s ciljem razumijevanja potreba i rizika, odgovarajućeg upućivanja, preliminarne identifikacije, te zaštitno-osjetljivog odgovora. Aplikacija sadrži listu od 52 unaprijed definisana jednostavna pitanja koja se tiču identiteta, porijekla, načina putovanja, zdravstvenog stanja, kao i potreba za zaštitom, a omogućava komunikaciju na 28 kombinacija jezika. Sa tim u vezi, IOM je u 2020. godini organizovao radionicu za službenike Granične policije, Centra za prihvata i Direkcije za azil za korišćenje pomenute aplikacije. U okviru iste inicijative, početkom 2020. službenici istih institucija su pohađali obuku „Kulturološke razlike sa naglaskom na zemlje porijekla migranata” s ciljem boljeg razumijevanja kulturoloških razlika te primjene stečenog znanja u komunikaciji i radu sa pripadnicima određenih kultura.

Najveći izazov koji se tiče migracija biće uspostavljanje i nabavka tehničke opreme koja bi služila za registraciju lica koja izraze namjeru za međunarodnu zaštitu na graničnom prelazu i u unutrašnjosti zemlje, te i uspostavljanje elektronske baze podataka o migracijama. Biće poteškoća oko organizovanja predviđenih obuka kao i sastanaka zbog epidemije corona virusa.

III. TABELA O REALIZACIJI AKTIVNOSTI AKCIONOG PLANA ZA 2020. GODINU

Strateški cilj: 1		Potpuno usklađivanje nacionalnih propisa sa relevantnim međunarodnim standardima iz oblasti migracija								
Operativni cilj: 1.1.		Donošenje podzakonskih akata na osnovu Zakona o strancima i usklađivanje istih sa pravom i praksom Evropske unije u oblasti migracija-izdavanje viza, čije je donošenje u nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
1.1.1. Donijeti pravilnik o vizama i viznim obrascima (viza A i C)	U završnoj fazi. Tekst Pravilnika je usaglasen, obrasci koji su sastavni	MVP MUP	II kvartal 2020	IV Kvartal 2020	Realizovano				Budžet - MVP Nije bilo potrebe za dodatni	Rad na izradi pravilnika se odrazio uslijed situacije

	dio Pravilnika na tehnickoj doradi po instrukciji SZZ, nakon čega će tekst biti poslat na objavljivanje	UP							m sredstvi ma	izazvane izbijanje m epidemije COVID- 19, a nakon sto je tekst konacno usaglasen zbog tehnickih nemoguc nosti za izradu i korekciju pripadaju ćih obrazaca.
1.1.2. Donijeti pravilnik o bližim uslovima za izdavanje vize za duži boravak (viza D)	Rad na ovom pravilniku planiran nakon donosenja Pravilnika o vizama i viznim obrasima (viza A i C)	MVP MUP UP	I kvartal 2020	II Kvartal 2020	Ne realizovan o	II kvartal 2021	Budžet - Nije bilo poptrebe za dodatnim sredstvima	Budžet	MVP	Potrebno je ispoštovat i novi rok za realizacij u
1.1.3. Donijeti pravilnik o bližem načinu podnošenja zahtjeva za izdavanje vize u	Nije u fazi izrade jer su prioritet prethodna dva	MVP MUP	I kvartal 2020	II Kvartal 2020	Ne realizovan o	IV kvartal 2021	Budžet - Nije bilo poptrebe za dodatnim sredstvima	Budžet	MVP	Potrebno je ispoštovat i novi rok za

elektronskom obliku	pravilnika. Radi se na stvaranju tehnickih pretpostavki za izdavanje e-vize, medjutim testiranje platforme jos uvijek nije sprovedeno	UP								realizacij u
1.1.4. Donošenje odluka o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane određenih država tokom turističke sezone	Odluka o privremeno m oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Ruske Federacije („Službeni list CG“, br 55/2020 od 12.06.2020.) Odluka o privremeno m oslobađanju od pribavljanja vize za	MVP MUP UP	I kvartal 2020	I Kvartal 2020	Realizovano				Redovna sredstva MVP	

	državljanke Republike Armenije („Službeni list CG“, br 55/2020 od 12.06.2020.) Odluka o privremeno m oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Republike Kazahstan („Službeni list CG“, br 55/2020 od 12.06.2020.)									
1.1.5. Donošenje Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o viznom režimu	Uredba o izmjenama i dopuni Uredbe o viznom režimu („Službeni list CG, br 67/2020)	MVP MUP UP	I kvartal 2020	I Kvartal 2020	Realizovano				Redovna sredstva MVP	

Operativni cilj: 1.2.		Donošenje podzakonskih akata na osnovu Zakona o strancima i usklađivanje istih sa pravom i praksom Evropske unije u oblasti migracija, čije je donošenje u nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
1.2.1. Donijeti odluku o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2021. Godinu, u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada u Crnoj Gori	Planirani rok za realizaciju ove aktivnosti je IV kvartal 2020. godine. U članu 76 Zakona o strancima ("Službeni list CG", br. 12/18 i 3/19) propisano je da godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca-godišnju kvotu, utvrđuje Vlada Crne Gore, u	MVP MUP UP	IV kvartal 2020	IV Kvartal 2020	Realizovano				Redovna sredstva MRSS	

	skladu sa migraciono m politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada u Crnoj Gori, najkasnije do 30. novembra tekuće godine, za narednu godinu. Godišnjom kvotom utvrđuju se djelatnosti u kojima se stranci mogu zapošljavati. U okviru godišnje kvote, odvojeno se utvrđuje godišnja kvota za zapošljavanj e i za sezonsko zapošljavanj e. Godišnja kvota se,								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Predlog odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2021. godinu, i isti uputilo Zavodu za zapošljavanje Crne Gore, ministarstvu ma nadležnim za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje godišnja kvota i Socijalnom savjetu, na mišljenje. Nakon dobijanja navedenih mišljenja, ovaj predlog će biti upućen Vladi Crne Gore, koja će											
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	nakon njegovog razmatranja donijeti Odluku o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2021. godinu.									
Operativni cilj: 1.3.		Donošenje podzakonskih akata na osnovu Zakona o strancima i usklađivanje istih sa eIDAS regulativom EU 910/2014, a čije je donošenje u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
1.3.1. Donijeti Pravilnik o obrascima putnog lista za stranca i posebne putne isprave za strance ("Službeni list CG", br. 1/2019).	Nije izrađen Pravilnik o obrascima putnog lista za stranca i posebne putne isprave za strance ("Službeni	MUP UP	I Kvartal 2020	II Kvartal 2020	Nije realizovano Zbog pandemije corona virusa i nemogućnosti	IV Kvartal 2020			Redovna sredstva MUP	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju

	list CG", br. 1/2019).				održavanja sastanaka sa nadležnim njemačko – austrijskim konzorciju mom za izradu obrazaca nije bilo moguće uraditi dizajn dokumenta kao osnovu za izradu izmjene Pravilnika o obrascima putnog lista za stranca i posebne putne isprave za strance ("Službeni list CG", br. 1/2019).					
1.3.2. Izmjene Pravilnika o načinu izdavanja i obrascu dozvole za stalni boravak ("Službeni list CG", br. 20/2019).	Pravilnik o izmjenama i dopuni pravilnika o načinu izdavanja i obrascu dozvole za	MUP UP	I Kvartal 2020	II Kvartal 2020	Realizovano				Nijesu bila potrebna dodatna finasij	

	stalni boravak je objavljen u ("Službenom listu CG", br. 21/2019 od 23.03.2020).								ka sredstva	
1.3.3. Izmjene Pravilnika o obrascima, bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak i dozvole za privremeni boravak i rad ("Službeni list CG", br. 25/2019).	Pravilnik o izmjenama i dopuni pravilnika o obrascima, bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak i dozvole za privremeni boravak i rad ("Službeni list CG", br. 25/2019).	MUP UP	I Kvartal 2020	II Kvartal 2020	Realizovano				Nijesu bila potrebna dodatna finansijska sredstva	
1.3.4. Izrada uporedne analize odnosa Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji Strategije za integrisano	Izrada informacije Podnošenje informacije Vladi na usvajanje	MUP NVO	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Ne realizovano (u novoj strategiji o migracijama i readmisiji je					

upravljanje migracijama u Crnoj Gori, u kojoj bi se evaluirali učinci i obezbjedila osnova za dalje planiranje ovih politika					pojašnjen ovaj odnos)					
Strateški cilj: 2		Unapređenje uslova za prihvata i osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju strancima koji traže međunarodnu zaštitu i licima kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori u skladu sa međunarodnim standardima								
Operativni cilj: 2.1.		Unapređenje uslova za prihvata većeg broja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
2.1.1. Izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova, kako bi se riješio problem nedostatka smještajnih kapaciteta za strance koji traže	Donijet Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova. Ovim Pravilnikom su u okviru Direktorata za građanska	MUP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Nijesu bila potrebna dodatna finansijska sredstva	

međunarodnu zaštitu.	stanja i lične isprave- Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu predviđena dva Odsjeka- Odsjek za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu – Spuž i Odsjek za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu – Božaj.									
2.1.2. Uspostaviti kontejnersko naselje u krugu Karaule Božaj do njene rekonstrukcije	U okviru Odsjeka za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu- Božaj uspostavljeno kontejnersko naselje u krugu „Karaule	MUP Partnerske institucije: IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		200.000.00 €	338.000.00 €	IOM uz finansijsku podršku Delegacije EU u CG, ICSP EU fonda, Kraljevine	

Božaj „ kapaciteta 60 mjesta za smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu sa pratećim sadržajima, do rekonstrukcije Karaule. IOM: Kontejnersko naselje je uspostavljeno; Izrađen je projekat za rekonstrukciju Karaule „Božaj“ Nabavljeno je 12 kontejnera: 5 za smještaj, 3 sanitarna, 2 za registraciju i po 1 za distribuciju									Norveške
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------

	hrane i medicinsku pomoć; Nabalvljeno je 30 spratnih kreveta, ormarići za 60 osoba, 13 klima uređaja, set pumpi za vodu, grijalice, i dr. Izvršeno je povezivanje na strujunu mrežu i obezbijeđeno napajanje vodom; Rekonstruisan je postojeći objekat na Karauli „Bozaj“; Opremljene si kancelarije, kuhinje, kantina, i								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	vešeraj u objektu; Izrađene su nove ograde oko Centra sa kapijama za vozila i pješake; Izrađene su unutrašnje ograde radi podjele prostora/nadležnosti između institucija; Nabavljen je dizel električni agregat radi neometanog napajanja električnom energijom; Radovi na sređivanju i uređivanju kompletnog prostora								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Centra (parcele, dvorišta, itd.) su izvedeni; Transport, renoviranje i opremanje 3 dodatna kontejnera obezbijedena od strane MUP-a su realizovani; Razni radovi na održavanju i popravkama u okviru Centra su izvedeni. Uređaj za prečišćanje vode je nabavljen od strane MUP-a.									
2.1.3. Preduzeti aktivnosti na kupovini i ograđivanju	U pogledu realizacije aktivnosti koja se odnosi na	MUP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV kvartal 2022				Nastaviti aktivnosti u cilju realizacije

zemljišne parcele koja se graniči sa Centrom za prihvatanje stranaca	kupovinu zemljišne parcele koja se graniči sa Centrom za prihvatanje stranaca, uspostavljen je kontakt sa vlasnikom predmetnog zemljišta i dobijena je ponuda za kupovinu.	MF								kupovine predmetnog zemljišta i ispoštovati novi rok za realizaciju aktivnosti
2.1.4. Jačanje kapaciteta službenika Tranzitnog centra u Božaju, kako bi se osigurao pristup teritoriji i Centru za azilante licima koja su izrazila namjeru za traženjem azila u Crnoj Gori	Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova u Odsjeku za prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu- Božaj predviđeno je 10 službeničkih i namješteničkih mjesta. Poslove zaštite lica i imovine	MUP Partnerske institucije: Uprava policije UNHCR IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku (Dio službeničkih i namješteničkih mjesta popunjen Ugovorom o obavljanju privremenih i povremenih poslova)	IV kvartal 2022	35.000 €	161.890 €	IOM uz finansijsku podršku ICSP EU fonda, IPA II fonda, Kraljevine Norveške	Nastaviti aktivnosti na jačanju kapaciteta službenika i ispoštovati novi rok za realizaciju aktivnosti

	u Odsjeku Božaj obavljaju službenici Ministastva unutrašnjih poslova i policijski službenici u civilu koji su obučeni za rad sa strancima koji traže međunarodnu zaštitu. Podršku u radu Odsjeka pružaju multifunkcionalni timovi IOM-a i UNHCR Službenici Granične policije i MUP-a su raspoređeni i vrše dužnosti u Centru na Karauli „Božaj“ IOM:								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Moblini timovi IOM-a su angažovani i prisutni na dnevnom nivou i to: 2 socijalna radnika, 2 vozača/asistenata za migracije, 2 perevodioca/kulturološka medijatora, 4 asistenta za migracije, 2 higijensko-sanitarna radnika, 1 ljekar i 1 medicinska sestra (do kraja 2020. će biti angažovan još po jedan ljekar i medicinska sestra). Organizovana je radionica za izradu SOP za funkcionisanje Centra za									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	prihvat i smještaj na Karauli „Božaj“ Dva kombi vozila su nabavljena Lična zaštitna oprema je nabavljena i donirana Graničnoj policiji u cilju sprječavanja širenja COVID-19									
Operativni cilj: 2.2.		Podrška strancima koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
2.2.1. Uspostaviti mehanizam stalnog monitoringa na	U periodu od 01.01.2020. godine do 31.10.2020. godine na	MUP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Nijesu bila potrebna dodatna finasijsk	

praćenju i procjene adekvatnosti kapaciteta Centra za tražioce azila uz podršku UNHCR-a, sa posebnim osvrtom na ranjive kategorije i priprema analize za definisanje dodatnih smještajnih potreba	prihvat je primljeno ukupno 2421 stranac koji traži međunarodnu zaštitu. Od ukupnog broja u Odsjeku u Spužu na prihvat je primljeno - 895 lica, u alternativnom smještaju na Vrelima Ribničkim u Podgorici 947 a u Odsjeku Božaj 579 lica . U navedenom periodu dostavljeno je 20 petnaestodnevnih izvještaja UNHCR-u i jedan polugodišnji izvještaj. Stavljanjem u funkciju								a sredstva	
--	---	--	--	--	--	--	--	--	-------------------	--

	Odsjeka Božaj prestala je potreba za angažovanjem alternativnih smještajnih kapaciteta. U kontinuitetu se pruža psiho-socijalna pomoć i podrška i medicinska pomoć.									
2.2.2. Unaprjeđenje procesa identifikacije, registracije i prikupljanja podataka o osobama iz sistema međunarodne zaštite kroz izradu elektronske baze podataka	Preduzete su aktivnosti na uspostavljanju elektronskog sistema registracije stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u uslovima međšovitog migracijskog toka. Sistem će nesumnjivo omogućiti još adekvatniji pristup svakom	MUP Partnerske institucije: Uprava policije UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV kvartal 2021	120.000 €	120.000 €	Procijenjena vrijednost kompletnog projekta 120.000 € Iz Budžeta Mupa obezbijeđeno – 70.000 eur	BUDŽET MUP IOM Ispoštovati novi rok za realizaciju aktivnosti

	individualnom slučaju radi utvrđivanja okolnosti koje su dovele do situacije napuštanja teritorije, kao i lakše diferencijacije različitih kategorija koje se mogu identifikovati u mješovitom migracijskom toku, prilikom prvog kontakta. Pored odgovarajućih infrastrukturnih, planirano je povećanje i administrativnih kapaciteta, a zapošljavanje novih službenika je u toku. U tom smislu Međuresorska radna grupa izradila je Projektni								IOM – 50.000 €	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------------	--

	zadatak za aplikativna rješenja za implementaciju Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca kao i tehnička rješenja za elektronsko uzimanje otisaka prstiju, te je nakon toga raspisan tender za izvođača ove aktivnosti, a sa ciljem stvaranja jedinstvenog elektronskog sistema za potrebe Direkcije za azil, Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, Direkcije za integraciju lica sa odobrenom međunarodno								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	m zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji i Sektora granične policije. Na ovaj način bi se obezbijedilo povezivanje njihovih internih sistema obrade podataka u jedan još efikasniji i fleksibilniji sistem, kako bi se ispunili potrebni standardi za brži i djelotvorniji postupak azila, kao i rano identifikovanje lica koja su u stvarnoj potrebi za međunarodnom zaštitom, odnosno lica kojima su								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	potrebne posebne proceduralne garancije.								
	Uporedo sa navedenim, a u cilju realizacije unaprjeđenja sistema za identifikaciju i registraciju na polju migracija, u saradnji sa EK i FRONTEX-om izrađena je detaljna studija održivosti kojom je procijenjena IT i komunikaciona infrastruktura kako bi se podržao preces identifikacije i registracije mješovitih migracionih tokova sa ciljem razvoja								

	nacionalnih kapaciteta za obrađivanje/povezivanje podataka, uz viskok stepen kvaliteta istih, a sve u skladu sa evropskim standardima, odnosno EURODAC sistemom. U vezi realizacije ovog projekta održan je online sastanak između predstavnika MUP-a, EK i FRONTEX-a i načelno dogovoreni detalji saradnje.									
2.2.3. Psihosocijalna, materijalna, pravna i podrška u pristupu pravima za osobe kojima je potrebna	Svim strancima koji traže međunarodnu zaštitu, a koji su primljeni na prihvatanje, kontinuirano	MUP Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		350.000 €	350.000 €	UNHCR	Nastaviti sa pružanjem pravne podrške u pristupu pravima traziocima

	organizacija angazovao 2 socijalna radnika i 2 ljekara, koji rade u Centru za prihvat trazioca azila u Spuzu, kao podrška osoblju Centra. Preko svojih partnerskih organizacija, UNHCR nastavlja pružanje pravne i psihosocijalne podrške i pomoći u pristupu pravima ne samo traziocima azila u Centru za prihvat, nego i onima u privatnom smještaju (oko 35 osoba tokom 2020.godine).								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Građanska alijansa je do kraja oktobra pružila pravnu pomoc u pristupu pravima za 360 tražilaca međunarodne zaštite. Crveni krst Crne Gore, kroz projekat sa UNHCR-om a u dijelu pružanja psihosocijalne podrške i asistencije u ostvarivanju zdravstvene zaštite je pružio pomoć za 300 stranaca koji traže međunarodnu zaštitu. CK CG je u periodu do marta 2020. godine organizovao								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

	tematske i edukativne radionice za 60 stranaca koji su izrazili namjeru da zatraže međunarodnu zaštitu ili su je zatražili. Građanska alijansa je podijelila za 229 lica koji traže međunarodnu zastitu pakete humanitarne pomoci.									
2.2.4. Obuka službenika Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije u pogledu implementacije Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca	U organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova i Kancelarije UNHCR-a u Podgorici, organizovana je dvodnevna radionica (26. i 27. Novembra, 2020.godine), u Kolšinu	MUP Partnerske institucije: Uprava policije UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		2.000 €	2.000 €	UNHCR	

	“Hotel Bjanka”. Tema radionice je implementacija Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i obučeno je ukupno 20 službenika.									
2.2.5. Organizovanje obuka službenika Ministarstva unutrašnjih poslova/Centra za prihvatanje za efikasan rad kroz primjenu standarda za prijem stranaca koji traže međunarodnu zaštitu	Mjera nije realizovana zbog uvedenih mjera pandemijom COVID-19	MUP Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano (mjera nije realizovana zbog uvedenih mjera pandemijom COVID-19)	IV kvartal 2021			UNHCR Redovna budžetska sredstva Međunarodni donatori	U skladu sa daljim razvojem situacije sa COVID-19 pandemijom planirane obuke realizovati u 2021. godini
2.2.6. Obuka službenika Direkcije za azil Ministarstva unutrašnjih poslova u oblasti	Evropski kurs za trenere naprednih profila, koji se sastojao iz	MUP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Redovna budžetska	

postupka odobravanja međunarodne zaštite	više modula, organizovan od strane Frontex-a, sa ciljem osnaživanja vještina držanja obuka za službenike za skrining, saslušavanje i intervju. Službenik Direkcije za azil je uspješno završio kompletnu obuku o čemu svjedoči i dobijeni sertifikat FRONTEX-a o uspješno završenom programu. U skladu sa prethodnim sertifikovani službenik Direkcije za azil je učestvovao na obuci vezanoj za vještine	Partnerske institucije: UNHCR						sredstva MUP-a Međunarodni donatori	
---	---	--------------------------------------	--	--	--	--	--	---	--

	obuku trenera za EASO module. Cilj je stvaranje/održavanje baze nacionalnih trenera koji će u svojoj zemlji moći da isporučuju i distribuiraju osnovne EASO module za obuku, te su, u okviru pomenutog programa dva službenika Direkcije za azil učestvovala na obuci "Train the Trainer" sesija vezana za inkluziju, u organizaciji EASO-a, 10-12.03.2020. godine, Brisel, Belgija, kao i na online obuci "Train the Trainer" sesija vezana za tehnike intervjuisanja								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, u organizaciji EASO-a, 15-16.09.2020. godine. Takođe, službenici Direkcije za azil su u julu 2020. godine, uzeli učešće na webinaru vezanom za Priručnik Savjeta Evrope o ponovnom ujedinjenju porodice za djecu izbjeglice i migrante.									
2.2.7. Obuka sudija Upravnog suda Crne Gore i službenika Direkcije za azilu oblasti međunarodne i privremene zaštite stranaca	Zbog ograničenja uvedenih zbog COVID 19 pandemije specifični treninzi nisu realizovani.	Direkcija za azil Upravni sud Crne Gore UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano	IV Kvartal 2021			UNHCR	U skladu sa daljim razvojem situacije sa COVID 19 virusom planirane treninge realizovati

										u 2021. godinu
2.2.8. Obuka službenika Ministarstva unutrašnjih poslova (Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu) i Uprave policije odgovornih za registrovanje namjera za traženje međunarodne zaštite	Zbog ograničenja uvedenih zbog COVID 19 pandemije specifični treninzi nisu realizovani.	Direkcija za azil Upravni sud Crne Gore UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano	IV Kvartal 2021			UNHCR	U skladu sa daljim razvojem situacije sa COVID 19 virusom planirane treninge realizovati u 2021. godinu
2.2.9. Tematske i edukativne radionice i savjetovanja o pravima i obvezama stranaca kojima je odobrena međunarodna zaštita u svrhu njihove integracije u Crnoj Gori	Radionica o pravima i načinu ostvarivanja prava stranaca kojima je odobrena međunarodna zaštita je predviđena za kraj novembra. Planirano je da okupi 20 ucesnika iz	MUP Partnerske institucije: MRSS CK CG UNHCR GA	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		UNHCR – 2.000 € za obuku Crveni krst Crne Gore - 500 €		UNHCR CK CG	Nastaviti sa pružanjem savjetovanja o pravima i obavezama stranaca kojima je odobrena zaštita

	MUP-a, MRSS, Ministarstva prosvjete, Zavoda za zapošljavanja, Ministarstva zdravlja i relevantnih NVO-a.									
2.2.10. Pružanje prevodilačkih usluga u postupku međunarodne zaštite, od izražavanja namjere do integracije	U okviru Direkcije za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji, broj prevodilačkih usluga je bio 23 i to: za arapski, španski i amarski jezik. UNHCR obezbjeđuje usluge prevodjenja u svim situacijama u	MUP Partnerske institucije: UP UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		UNHCR – 45.000 € za troškove zaposlenih prevodioca i ad-hoc prevođenje (uključujući Farsi) CKCG – 3.200 €	45.000 € 3.200 €	UNHCR CKCG	Nastaviti sa pružanjem prevodilačkih usluga. Osnažiti kapacitet nadležnih stanova za samostalno prevodjenje.

	kojima u kojima trazioci azila/lica kojima je odobrena medjunarodna zastita i/ili sluzbe sa kojima kontaktiraju iuzraze potrebu za prevodjenjem. Jedan sluzbenik UNHCR je bio na stalnom raspolaganju Direkciji za azil zbog prevodnjenja na francuski, arapski, berber i engleski jezik. Aktivnost obavljana dnevno. Pored toga, na zahtjev Direkcije za azil, UNHCR je angazovao								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

	prevodioca za Farsi u 15 slučajeva. CKCG je angažovao prevodioca za farsi i turski jezik koji pruža pomoć u prevođenju za lica u integraciji, ali i za lica koja su zatražila međunarodnu zaštitu, u saradnji sa MUP-om i UP.									
2.2.11. Obuka službenika Uprave policije i Centra za prihvato korištenju MiTA aplikacije (za prevođenje na jezike migranata)	U okviru implementacije projekta „Regionalna podrška upravljanju migracijama uz zaštitu prava migranata na Zapadnom Balkanu i Turskoj“ – razvijena je MITA	Uprava policije Partnerske institucije: Centar za prihvato IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		500 €	500 €	IOM uz finansijsku podršku IPA II fonda	

	aplikacija namijenjena migrantima sa ciljem dobijanja informacija o identitetu, potrebama i mjerama zaštite migranata, sa prevodom na 11 jezika U organizaciji IOM-a izvršena je obuka službenika Prihvatilišta za strance i inspektora za strance u korišćenju aplikacije za prevođenje na jezike migranata (MITA)									
2.2.12. Obuka službenika Uprave policije, Direkcije za prihvatanje stranaca	U okviru projekta „Regionalna podrška upravljanju	Uprava policije	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		5.000 €	1.000 €	IOM uz finansij	Nastaviti aktivnosti na usavršavanju znanja

koji traže međunarodnu zaštitu, Direkcije za azil na temu kulturološke medijacije i kulturoloških razlika u kontekst mješovitih migracionih tokova	migracijama uz zaštitu prava migranata na Zapadnom Balkanu i Turskoj“, 4. i 5. marta 2020. godine u Podgorici u organizaciji IOM-a održana je dvodnevna obuka „Kulturološke razlike sa naglaskom na zemlje porijekla“ koju su prvog dana pohađala a i drugog dana 4 službenika Direkcije za prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu. U organizaciji IOM-a izvršena je	Partnerske institucije: Centar za prihvatanje Direkcija za azil IOM							ku podršku IPA II fonda	na temu kulturološke medijacije i kulturoloških razlika u kontekst mješovitih migracionih tokova
--	---	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------	--

	obuka službenika Prihvatilišta za strance, Direkcije za azil i Centra za prihvat koji traže međunarodnu zaštitu.									
2.2.13. Obuka timova Crvenog krsta za pružanje psihosocijalne podrške (50 volontera)	U februaru je organizovana obuka za 50 volontera CKCG za pružanje psihosocijalne podrške	Crveni krst Crne Gore	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		1.500.€	1.500.€	Crveni krst Crne Gore	Nastaviti aktivnosti na usavršava nju znanja pružanja psihosocij alne podrške.
2.2.14. Obuka timova Crvenog krsta za bezbjednost u radu sa migrantima i strancima koji traže međunarodnu zaštitu (50 volontera i zaposlenih)	U januaru 2020. je organizovana obuka za 50 volontera CKCG za pružanje psihosocijalne podrške	Crveni krst Crne Gore Partnerske institucije: Međunarodni komitet Crvenog krsta	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		1.500.€	1.500.€	Crveni krst Crne Gore	Nastaviti aktivnosti sprovoditi u kontinuitet u. Proširiti na pružanje podrške pomagači ma.

2.2.15. Regionalna konferencija u cilju razmjene iskustava i informacija u kontekstu migracija i kreiranja zajedničkih prekograničnih aktivnosti sa Crvenim krstom Albanije, BiH, Hrvatske	Aktivnost planirana za maj mjesec, međutim usled epidemiološke situacije i zabrana putovanja iz inostranstva odložena za 2021. godinu.	Crveni krst Crne Gore, Partnerske institucije: Švajcarski Crveni krst, Crveni krst Italije	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Ne realizovano	IV Kvartal 2021		4.000.€	Crveni krst Crne Gore	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju
2.2.16. Godišnji sastanak PERCO mreže za zaštitu i zastupanje izbjeglica, migranta, koji traže međunarodnu zaštitu	Aktivnost planirana za maj mjesec, međutim usled epidemiološke situacije i zabrana putovanja iz inostranstva odložena za 2021. godinu.	Crveni krst Crne Gore	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Ne realizovano	IV Kvartal 2021			Crveni krst Crne Gore	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju
Operativni cilj: 2.3.		Podrška licima kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja

	izvještajnog perioda					obrazloženj e)				
2.3.1. Praćenje efektivnog pristupa pravima lica kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori	Uspostavljen je sistem monitoringa Sprovedeno je godišnje istraživanje o pristupu pravima Na osnovu sprovedenog istraživanja je sačinjena analiza sa preporukama u cilju intervencije na pravnom i administrativnom nivou. Kroz direktnu komunikaciju sa licima kojima je odobrena međunarodna zaštita ili preko partnerskih organizacija, UNHCR prati	MUP MRSS UNHCR GA	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		750 €	750 €	UNHCR	UNHCR Nastaviti sa pružanjem pravne pomoći u pristupu pravima licima kojima je odobrena zaštita

	efektivni pristup pravima svakog od 32 lica kome je odobrena međunarodna zaštita.									
2.3.2. Obezbijediti učenje crnogorskog jezika, istorije i kulture, radi uključivanja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u crnogorsko društvo	Jedan kurs za učenje crnogorskog jezika je održan. Broj polaznika bio je 9. Održavanje kursa učenja crnogorske istorije i kulturne baštine planirano je za decembar mjesec 2020 godine, za strance koji su prošli kurs crnogorskog jezika kao. Takođe je planirano i održavanje kursa učenja	Ministarstvo prosvjete	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Redovna sredstva	U narednom planskom dokumentu planirati ovu aktivnost

	crnogorskog jezika.									
2.3.3. Podrška u integraciji lica kojima je odobrena međunarodna zaštita	1. Novčana pomoć su ostvarila dva lica 2. Socijalna zaštita: - MOP tri lica, - dječiji dodatak troje djece. 3. Obrazovanje: - predškolsko obrazovanje pohađalo je dvoje djece, - osnovnu školu jedan učenik, - srednju školu tri učenika. Za učenje na daljinu jednom učeniku obezbijeđen je note book.	MUP ZZZ CG UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		UNHCR – 20.000 € (novčana pomoć za smještaj, obrazovanje, zapošljavanje) CKCG – 750 €	20.000 € 750€	UNHCR CK CG	

[illegible]

	Crvenog krsta CG, NVO Juventas, Caritas i „Hel Company“ doo Podgorica (ukupno 44 paketa). Tokom 2020.godine, UNHCR je obezbijedio novcanu pomoc za smjestaj, hranu i higijenske artikle za dva mjeseca na pocetku COVID-19 pandemije. Osim toga, redovna novcana pomoc za placanje smjestaja je obezbjedjivana za 20 lica kojima je odobrena medjunarodna									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	zastita. UNHCR je obezbijedio udzbenike i novcanu pomoc za kupovinu skolskog pribora za svo 9-oro djece skolskog uzrasta. Takodje, UNHCR placa skolarinu za dvoje djece kojha poadjaju srednju skolu i mjeseчну naknadu za poadjanje predskolse ustanove za jedno dijete. CKCG je obezbijedio pomoć u garderobi, obući i higijenskim artiklima za 15 lica u								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

	integraciji, u saradnji sa MUP-om. Građanska alijansa je pružila 94 usluge za 33 klijenta koji se odnose na savjetovanja o pravima i obavezama u svrhu integracije. Građanska alijansa je pružila pravnu pomoć u pristupu pravima za 12 lica kojima je odobrena međunarodna zaštita.									
2.3.4. Izrada i štampa brošura za crnogorski jezik, istoriju i kulturu (na osnovu usvojenog programa) i pružanje kurseva za učenje	UNHCR je finansijski podržao izradu brošura za crnogorski jezik, istoriju i kulturu.. Stampanje brošura (takodje uz	Ministarstvo prosvjete Partnerske institucije:	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		UNHCR – 7.000 € (IPA sredstva)	7.000 €	UNHCR	

crnogorskog jezika, istorije i kulture osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita	finansijsku podršku UNHCR-a) ce biti završeno do kraja 2020. godine	Ministarstvo unutrašnjih poslova UNHCR								
2.3.5. Organizovanje studijske posjete za službenike Direkcije za integraciju Ministarstva unutrašnjih poslova, iz oblasti integracije lica kojima je odobrena međunarodna zaštita u odabranoj zemlji	Nije realizovano zbog COVID-19 pandemije	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	II kvartal 2020	II kvartal 2020	Nije realizovano	IV Kvartal 2022			UNHCR	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju
2.3.6. Organizovanje dvodnevno seminara za predstavnike državnih institucija i civilnog društva o izazovima upravljanja migracijama i	Dva službenika Direkcije za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom učestvovala su na seminaru „Integracija	Pravni centar Partnerske institucije: Ministarstvo unutrašnjih poslova	II kvartal 2020	II kvartal 2020	Realizovano		7.500 €	7.500 €	Pravni centar	

procesom integracija lica koja su dobila međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori	lica pod međunarodnom zaštitom-plan integracije“. Po dva službenika Direkcije za azil i Direkcije za prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu prisustvovalas su dvodnevnoj radionici koja se održala 3. i 4. novembra 2020. godine u Budvi u organizaciji NVO Pravni centar u okviru projekta „Moja advokat – besplatna i profesionalna pravna pomoć u efikasnom	Sve institucije koje imaju predstavnika u MRG								
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--

	pristupu pravima za migrante“.									
2.3.7. Podjela paketa humanitarne pomoći za lica koja traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori	Kroz projekat Moj advokat-besplatna i profesionalna pravna pomoć u efikasnom pristupu pravima za migrante, Pravni centar je podijelio oko 450 paketa humanitarne pomoći. Građanska alijansa je podijelila za 229 lica koji traže međunarodnu zaštitu pakete humanitarne pomoci.	NVO Pravni Centar Partnerske institucije: NVO Caritas Crna Gora Ministarstvo unutrašnjih poslova Sve institucije koje imaju predstavnika u MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		5.200 €	5.200 €	Građanska alijansa Pravni centar	
Operativni cilj: 2.4.		Osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju migrantima, sa posebnim osvrtom na ranjive kategorije								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period

	izvještajnog perioda					obrazložen je)				sprovode nja
2.4.1. Organizovati obuke za službenike Direktorata za građanska stanja i lične isprave raspoređenih na poslovima rada sa strancima, strancima koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori i strancima kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori u odnosu na identifikaciju žrtava trgovine ljudima	Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima organizovala je 22. i 28. oktobra 2020. godine (dva modula) obuke za 8 službenika Direktorata za građanska stanja i lične isprave raspoređenih na poslovima rada sa strancima, strancima koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori i strancima kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori u odnosu na identifikaciju žrtava	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Crveni krst Crne Gore IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		500 € - (budžet Ministarstva unutrašnjih poslova) 5.000.00 €		Redovni Budžet MUP-a IOM	

	trgovine ljudima (razvijanje i unaprjeđenje stručnih vještina za proaktivnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima).									
2.4.2. Realizovati edukativne radionice za migrante, azilante i strance sa supsidijarnom zaštitom u Crnoj Gori o rizicima i mehanizmima zaštite u odnosu na trgovinu ljudima	MUP je organizovao jednu radionicu za strance sa odobrenom međunarodnom zaštitom na temu „Borba protiv trgovine ljudima“. Istu je pohađalo sedam stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom. CKCG organizovano	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Crveni krst Crne Gore IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		500 €	500 €	MUP- (budžet Ministarstva unutrašnjih poslova) CK CG	
							750 €	750 €		

	radionice na temu podizanja svijesti o rizicima trgovine ljudima za 150 stranaca koji traže međunarodnu zaštitu.									
2.4.3. Pružanje sveobuhvatne podrške od strane Crvenog krsta Crne Gore strancima pod supsidijarnom zaštitom u cilju uključivanja u crnogorsko društvo	Realizovano u kontinuitetu u saradnji sa nadležnom direkcijom MUP-a.	Crveni krst Crne Gore Partnerske institucije: Sve institucije koje imaju predstavnika u MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Redovna budžetska sredstva/Ministarstva unutrašnjih poslova 80.000 € - Crveni krst Crne Gore	80.000 €	Crveni krst Crne Gore	
2.4.4. Organizovanje dvodnevnog seminara u cilju unapređenja informisanosti o osnovama procesa migracija i pitanjima azila kako bi bili spremni da se	Predstavnik Direkcije za prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, učestvovao je na seminaru koji je održan 7. oktobra u Kolašinu. U	NVO Pravni centar Partnerske institucije: NVO Caritas Crna Gora	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		3.600 €	3.600 €	Pravni centar	

aktivno uključuje u volonterske aktivnosti pružanja pomoći migrantima na terenu, te doprinosa razvoju tolerantnog i otvorenog društva i borbi protiv ksenofobije	svojstvu predavača prezentiran je nacionalni i institucionalni okvir međunarodne zaštite. NVO Pravni centar	Ministarstvo unutrašnjih poslova Sve institucije koje imaju predstavnika u MRG								
Strateški cilj: 3		Unaprjeđenje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima migracija, djelotvorno vođenje aktivne migracione politike, kao i obuka službenika Granične policije koji rade na ovim poslovima								
Operativni cilj: 3.1.		Dalji razvoj IT sistema za unaprjeđenje migracija i nabavka tehničke opreme								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
3.1.1. Stvaranje tehničkih mogućnosti za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad radi sezonskog zapošljavanja, u	MUP je u saradnji sa MVP izradio i 13.11.2020. godine poslao na objavljivanje Pravilnik o izmjenama i	Ministarstvo vanjskih poslova Partnerske institucije:	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku Potrebno je nastaviti ove aktivnosti i omogućiti da se i u drugim	IV Kvartal 2021	Sredstva od 920.000 € koja su predviđena u ŠAP-u		Predviđeno u ŠAP-u	

diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu	dopunama pravilnika o obrascima, bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak i dozvole za privremeni boravak i rad, koji će se primjenjivati od 01.01.2021. godine, tako da su stvorene pravne pretpostavke za izdavanje dozvola u DKP. Do 01.01.2021. godine preduzeće se aktivnosti na obuci službenika, izradi instalacija	Ministarstvo unutrašnjih poslova Uprava policije			Ambasadama CG u okruženju omogućiti izdavanje ovih dozvola.					
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--

	ielektronskog povezivanja MUPa i MVP. Kao pilot projekat sa izdavanje dozvola prvo će se početi u Ambasadi CG u Beogradu a nakon toga i u drugim državama okruženja.									
3.1.2. Konačna realizacija i stavljanje u funkciju Projektnog zadatka za izmjene i izradu novih programskih modula u skladu sa novim Zakonom o upravnom postupku	Na osnovu projektnog zadatka o nadogradnji softvera CRS-a koji je pripremljen od strane MUP-a, IOM je raspisao tender u aprilu 2020, koji je finalizovan u maju 2020. Odabrana firma se neočekivano povukla iz tendera, tako da se ukazala	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Ministarstvo vanjskih poslova Uprava policije IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV kvartal 2021	120.000 €	120.000 €	Procijenjena vrijednost kompletnog projekta 120.000 € Iz Budžeta Mupa obezbijedeno – 70.000 eur	BUDŽET MUP IOM Ispoštovati novi rok za realizaciju aktivnosti

	potreba za ponovnim objavljivanjem tendera, što je i urađeno u septembru 2020. Evaluacija primljenih ponuda je u toku, a sam projekat će se realizovati u predstojećem periodu u 2021.g.								IOM – 50.000 €	
3.1.3. Modernizacija Odsjeka za strance, vize i suzbijanje nezakonitih migracija, kroz nabavku opreme za izvršavanje poslova iz svoje nadležnosti u skladu sa Schengen Borders Code	U okviru IPA II projekta u saradnji sa predstavnicima FRONTEX-a pripremljen je Akcioni plan za period 2018-2020.godine, koji ima za cilj da proces identifikacije i registracije mješovitih migracionih tokova uskladi sa standardima	MUP UP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		210.000 €	210.000 €	Budžet MUP	

	EU. Akcionim planom je tokom 2018. godine, planirana nabavka tehničke opreme koja će se koristiti u procesu identifikacije i registracije, ali to nije realizovano, već je ta mjera predviđena za realizaciju za 2021.godinu.									
3.1.4. Nabavka tehničke opreme za granične prelaze koja bi se koristila za registraciju lica koja izraze namjeru za međunarodnu zaštitu na graničnim prelazima	U okviru IPA II projekta u saradnji sa predstavnicima FRONTEX-a pripremljen je Akcioni plan za period 2018-2020.godine, koji ima za cilj da proces identifikacije i registracije mješovitih migracionih tokova	MUP UP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku				Predviđeno u okviru IPA II projekta	

	uskladi sa standardima EU. Akcionim planom je tokom 2018. godine, planirana nabavka tehničke opreme koja će se koristiti u procesu identifikacije i registracije, ali to nije realizovano, već je ta mjera predviđena za realizaciju za 2021.godinu.									
3.1.5. Nabavka tehničke opreme za granične prelaze, kao i za Prihvatište za strance i inspektore za strance na terenu koja bi se koristila za registraciju lica koja izraze namjeru za	U okviru IPA II projekta u saradnji sa predstavnicima FRONTEX-a pripremljen je Akcioni plan za period 2018-2020.godine, koji ima za cilj da proces identifikacije i registracije mješovitih	MUP UP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV kvartal 2021			Predviđeno u okviru IPA II projekta	

međunarodnu zaštitu	migracionih tokova uskladi sa standardima EU. Akcionim planom je tokom 2018. godine, planirana nabavka tehničke opreme koja će se koristiti u procesu identifikacije i registracije, ali to nije realizovano, v eć je ta mjera predviđena za realizaciju za 2021.godinu.									
Operativni cilj: 3.2.		Jačanje koordinacije i komunikacije između nadležnih institucija koje se bave pitanjima migracija i međunarodnim organizacijama								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizacij u (uz odgovaraj uće obrazlože nje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansira nja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja
3.2.1. Održavanje redovnih	Mjera se realizuje u kontinuitetu i u	MUP	I kvartal	IV kvartal	Realizovano				Nijesu potrebna	

sastanaka Međuresorske radne grupe	izvještajnom periodu 01.01.- 31.12.2019. godine, održane su dvije sjednice Međuresorske radne grupe za izradu i praćenje primjene Strategije o migracijama i reintegraciji za period 2021- 2025. Godine. Svakako, u pogledu sinergije državnih organa, treba istaci da je u izvještajnom periodu održan značajan broj radnih sastanaka i da je u tim prilikama, kao i kroz neposrednu komunikaciju, razmijenjen veliki broj	MRG	2020	2020					finasijska sredstva	
--	---	-----	------	------	--	--	--	--	------------------------	--

	podataka i informacija, a naročito između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova i Uprave policije.								
3.2.2. Saradnja sa FRONTEX- om na realizaciji Radnog aranžmana	U 2020.godini 01.07. je stupio na snagu Sporazum sa FRONTEX- om. Izvodi se zajednička operacija „Crna Gora“ u dijelu nadzora plave granice sredstvima iz vazduha. Frontex je uključen na uspostavljanju	Uprava policije	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Nijesu potrebna finasijska sredstva

	modernog NCC Nacionalnog koordinaciono g centra) centra koji pripada graničnoj policiji. Saradnja u okviru Mreže za analizu rizika Zapadnog Balkana (WBRAN) dnevno, odnosno mjesečno dostavljanja podataka oko nezakonitih migracija, azila i detektovanog oružja. Zajednička operacija fokalne tačke – na aerodromskom graničnom								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	prelazu Podgorica.									
3.2.3. Sprovoditi zajedničke kontrole policije (Inspektori za strance) i inspekcijskih službi i iste intenzivirati tokom ljetnje turističke sezone.	U 2020. godini (za 9 mjeseci) realizovano je 98 akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 517 lica, dok je donijeto 220 rješenja otkazu boravka, 35 rješenja o povratku, 2 rješenja o protjerivanju sa teritorije Crne Gore. Takođe je od strane SGP-a, izvedeno 137 lokalnih akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 587 lica, dok je	Uprava policije Partnerske institucije: Uprava za inspekcijske poslove Poreska uprava	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Nijesu potrebna finasijska sredstva	

	donijeto 408 rješenja otkazu boravka i 81 rješenje o povratku.								
3.2.4. Vize na graničnim prelazima izdavati samo u izuzetnim slučajevima, ako zahtijevaju humanitarni, lični ili profesionalni razlozi – u ovim slučajevima vize će se izdavati uz prethodnu najavu, i nakon izvršenih provjera	Preporuka iz Izveštaja Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2011. godini je da se smanji broj viza izdatih na graničnim prelazima. Evidentan je trend smanjenja izdatih viza na graničnim prelazima: 2008.g. – 2606, 2009.g. – 897, 2010.g. – 280, 2011.g. – 102, 2012.g. - 84 vize, 2013. g. - 15 viza, 2014.g. – 19 viza, 2015. godine - 24 vize, 2016.godine - 4 vize, 2017	Uprava policije	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Nijesu potrebna finasijska sredstva

	godine - 12 viza, 2018.godine - 4 vize, 2019.godini izdatao 3 vize, dok je u 2020.godini izdato 2 vize.									
3.2.5. Jačati saradnju sa nadležnim organima država okruženja u oblasti readmisije	Održavaju se redovni sastanci sa predstavnicima graničnih službi i službi zaduženih za readmisiju u regionu, i to mjesečno na lokalnom nivou, kvartalno na regionalnom i godišnje na nacionalnom nivou. Takođe u organizaciji IOM-a održavaju se sastanci šefova graničnih policija regiona.	Uprava policije IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		16. 000 €	6.000 €	IOM	Koordinacioni sastanci šefova GP za Zap. Balkan su planirani i za 2021. g

3.2.6. Organizovanje regionalnih konzularnih konsultacija sa Srbijom, BIH, Slovenijom i Hrvatskom	Uslijed situacije izazvane izbijanjem epidemije COVID-19 ova aktivnost nije realizovana	Ministarstvo vanjskih poslova Partnerske institucije: Ministarstvo unutrašnjih poslova	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano	IV kvartal 2022			Budžet Ministarstva vanjskih poslova – 3.000 € Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova – 1.500 €	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju
3.2.7. Organizovati Regionalnu konferenciju u Crnoj Gori na temu upravljanja migracijama	Planirano je organizovanje Regionalne konferencije u cilju unaprjeđenja regionalnih napora za jačanje sistema azila tokom 2020. godine. Očekuje se prisustvo oko 45 učesnika, a jezici konferencije će biti crnogorski i engleski, uz	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Ministarstvo vanjskih poslova UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano	IV kvartal 2022			Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova – 5.000 € Budžet Ministarstva vanjskih poslova – 5.000 € UNHCR – 5.000 €	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju

	angažovanje profesionalnih prevodilaca. Ministarstvo unutrašnjih poslova će organizovati događaj u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova koje će koordinirati logističku organizaciju konferencije. Namjera je da se pozovu predstavnici ministarstava unutrašnjih poslova i graničnih policija zemalja regiona, kao i relevantne organizacije civilnog društva koje pružaju doprinos u procesu upravljanja migracija, posebno u								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

	kontekstu migratornih tokova koji posljednjih godina pogađaju naš region. Takođe, planiran je i poziv ekspertima iz oblasti ljudskih prava i migracija koji bi mogli da daju svoj doprinos u toku sesija koje bi bile dizajnirane u saradnji sa partnerima. Generalno, tema ovog događaja će biti odgovor na izazove migracija, uz fokusiranje na smještajne kapacitete i registraciju, kao i readmisiju, kao izazove koji su								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	prepoznati na regionalnom nivou. Prvobitno je planirano je da se Regionalna konferencija organizuje tokom oktobra 2020. godine, međutim realizaciju navedene aktivnosti je usporila situacija izazvana pandemijom korona virusa.									
3.2.8. Izrada informativnog materijala (brošure, flajeri, banner na zvaničnom web sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova) i njegova distribucija službenicima i ciljnim grupama u cilju njihovog upoznavanja sa novodonijetim	U toku je izrada izmjenjenog i dopunjenog izdanja brosure za strance koji traže međunarodnu zaštitu i mape da osnovnim izrazima za ova lica i ista će biti prevedena i štampana do	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Svi državni organi koji participiraju u radu MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				UNHCR	Nastaviti sa štampanjem postojećeg i osm

propisima i standardima iz oblasti migracija i azila	kraja 2020. godine									
3.2.9. Promovisanje dobrovoljnog napuštanja Crne Gore u skladu sa novim Zakonom o strancima	Distribuiran materijal organizacioni m cjelinama na terenu, odštampan od strane IOM-a. U 2020.godini donijeto je 485. o dobrovoljnom povratku stranaca. U saradnji sa IOM, kroz AVR projekat dobrovoljno je vraćeno: 2020.g.-4 stranca, a reintegracija je obezbijedjena za 3 stranca. Uz asistenciju Policije kroz kupovinu putnih krata i obezbjeđivanj e putnih	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Uprava policije IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		170.000 €	8.500 €	IOM	Zbog epidemio loške situacije u zemljama porijekla i ograničenog rada ambasada i konzulata dobrovoljni povratak 3 lica je i dalje u fazi organizacije. Očekuje se da će biti realizovani u toku 2021. godine

	isprava dobrovoljno je vraćeno 23 stranca u 2019.godini, dok je u 2020.godini vraćeno 7 stranaca.									
Operativni cilj: 3.3.		Obuka službenika Granične policije koji rade na poslovima migracija								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovaraj uće obrazlože nje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansira nja	Preporu ke za naredni period sprovod enja
3.3.1. Obuka službenika Uprave policije - analitička obuka za inspektore za strance		Uprava Policije Partnerske institucije: Policijska akademija	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano (obuka odložena jer se proces obuke na policijskoj akademiji ne odvija zbog epidemije corona virusa	IV kvartal 2021			Budžet Ministarst va unutrašnji h poslova – 3.000 €	Potrebno je ispoštova ti novi rok za realizacij u

3.3.2. Obuka službenika Uprave policije - obuka službenika granične policije koji sprovode vizne postupke	U 2020. godini je predviđen jedan ciklus obuke koji je uvršten u plan i program policijske akademije	Uprava Policije Partnerske institucije: Policijska akademija	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano (obuka odložena jer se proces obuke na policijskoj akademiji ne odvija zbog epidemije corona virusa)	IV kvartal 2021			Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova – 4.000 €	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju
3.3.3. Obuka službenika Uprave policije - obuka službenika policije za pratnju zajedničkih letova	U 2018.godini izvršena je obuka 40 službenika granične policije za pratnju zajedničkih letova. U 2020.godini je bio predviđen još jedan ciklus obuke koji je uvršten u plan i program policijske akademije	Uprava Policije Partnerske institucije: Policijska akademija	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano (obuka odložena jer se proces obuke na policijskoj akademiji ne odvija zbog epidemije corona virusa)	IV kvartal 2021			Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova – 2.000 €	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju
Strateški cilj: 4		Rješavanje pravnog statusa interno raseljenih lica (IRL), kao i ostalih lica koja nijesu upisana u osnovne registre i registar državljana u Crnoj Gori i u državama porijekla								

Operativni cilj: 4.1.		Konačno rješavanje pravnog statusa interno raseljenih lica koja su podnijela zahtjeve za odobrenje privremenog boravka do tri godine i stalnog boravka, zaključno sa 31.12.2014. godine i čiji su zahtjevi i dalje u postupku rješavanja kod Ministarstva unutrašnjih poslova								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
4.1.1. Izraditi detaljnu analizu svih zahtjeva za stalni/privremeni boravak do tri godine, koji su u radu kod Ministarstva unutrašnjih poslova	Kao rezultat bliske saradnje MUP-a i UNHCR-a, i razmjene podataka o licima čiji zahtjevi za status stranca su i dalje u radu kod MUP-a, doslo je do znacenog smanjenja broja lica koji su i dalje u radu i kojima je potrebna pomoc za regulisanje statusa. Na kraju oktobra 2020. Godine ostalo je 160	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		2.000 €	2.000 €	UNHCR Indirektna finansijska pomoc kroz rad partnerskih NVO i UNHCR uposlenika	Potrebno je nastaviti sa terenskim aktivnostima i razmjenom informacija kako bi se, u sto kracemo roku, rijesili preostali zahtjevi. Potrebno je napraviti analizu o razlozima

	lica čiji zahtjevi za status stranca su u radu i 154 lica koja su stekla privremeni boravak do 3 godine.									a zbog kojih lica sa privrem enim boravko m do 3 godine ne podnose zahtjeve za stalni boravak kako bi se utvrdilo kojima od tih lica i dalje treba pomoc za regulisa nje statusa.
4.1.2. Nastaviti saradnju sa nadležnim organima Republike Kosovo u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja	Zbog COVID-19 pandemije saradnja je nastavljena putem email komunikacije i kroz ambasadu	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije:	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				UNHCR – (sredstva obezbijede na po potrebi od slučaja do slučaja)	Nastavit i saradnju do rjesavan ja svih preostali h

imaju potrebu za ovom vrstom podrške	Kosova u Crnoj Gori	Nadležni organi Kosova UNHCR								slučajeva. Lobirati za jačanje kapaciteta konzularnog odjeljenja ambasade Kosova u Crnoj Gori
4.1.3. Pružanje pomoći licima u regulisanju statusa preko Ambasade Republike Kosovo u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške	Tokom 2020.g., UNHCR je pružio direktnu pomoć za 41 lice da apliciraju za dokumenta u Ambasadi Kosova u Podgorici. UNHCR će nastaviti da pruža podršku licima u potrebi za dokumentima Kosova preko	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Ministarstvo vanjskih poslova UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		2.500 €	2.500 €	UNHCR	Nastaviti saradnju do rješavanja svih preostalih slučajeva. Lobirati za jačanje kapaciteta konzularnog odjeljenja

	Ambasade Kosova u Podgorici i ubuduće UNHCR									a ambasade Kosova u Crnoj Gori
4.1.4. Pružanje pomoći licima u regulisanju statusa preko DKP Republike Srbije u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške	UNHCR Za 21 lice koje do sada nije moglo da dobije dokumenta preko ambasade Srbije UNHCR i ambasada Srbije su dogovorili model za rješavanje dokumenata ovih lica koji će se realizovati u 2020/2021	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Ministarstvo vanjskih poslova UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		2.500 €	2.500 €	UNHCR	Nastavit i saradnju do rješavanja svih preostalih slučajeva.
4.1.5. Pružanje pomoći IRL licima i ostalim licima koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške, a rođena su u Crnoj Gori u	Ispravljanje podataka u registru rođenih inicirano za 11 lica (djece) rođenih u Crnoj Gori	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije:	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		500 €	500 €	UNHCR	Nastavit i sa pružanje podrške svim licima kojima su potrebne

ispravljanju podataka u registru rođenih		UNHCR								ispravke podataka u registru rođenih
4.1.6. Otklanjanje razlike u podacima u raseljeničkim legitimacijama u odnosu na dokumenta iz zemlje porijekla lica koja su podnijela zahtjev za status stranca u Crnoj Gori	U 2020. godini kod 1 lica su otklonjene razlike u podacima, što je vodilo rješavanju njegovog pravnog statusa. U 2020. godini MUP je počeo da sprovodi ovu aktivnost po službenoj dužnosti	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				MUP UNHCR Nisu potrebna finansijska sredstva	
4.1.7. Pružanje podrške ranjivim kategorijama	UNHCR je pružio pravnu i finansijsku pomoć i podršku za 167 lica do kraja oktobra 2020.g. UNHCR	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		UNHCR – 30.000 €	30.000 €	UNHCR	Nastavit i sa pružanje m finansijske i pravne pomoci svim licima u potrebi, do sticanja

										statusa stranca sa stalnim boravko m
Operativni cilj: 4.2.		Nastaviti aktivnosti sa ciljem prevencije rizika od apatridije u Crnoj Gori								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizacij u (uz odgovara juće obrazlože nje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansira nja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja
4.2.1. Nastaviti aktivnosti naknadnog upisa rođenja djece rođene u raseljenju sa ciljem prevencije rizika od apatridije	UNHCR je inicirao 15 vanparničnih postupaka za određivanje vremena i mjesta rođenja, sudskih postupaka za utvrđivanje očinstva/materinstva za djecu rođenu u raseljenju u cilju prevencije rizika od apatridije	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		18.000 €	18.000 €	MUP UNHCR	Nastaviti sa naknadnim upisom rođenja djece koja jos nisu upisana u registar rođenih .

4.2.2. Pružanje pomoći djeci koja nijesu upisana u matični registar rođenih zbog napuštanja od strane roditelja ili kojima roditelji nemaju lična dokumenta	13 djece čije majke nemaju dokumenta ili su ih napustile upisano je u matične knjige rođenih zahvaljujući saradnji MUP-a, opštinskih centara za socijalni rad i UNHCR-u u Nikšiću, Budvi, Ulcinju, Baru i Beranama. Odredjeni broj predmeta je pokrenut u Podgorici ali nije dovršen do kraja oktobra 2020. godine UNHCR Niksic Budva Bar Ucinj Berane	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Ministarstvo rada i socijalnog staranja UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		6.000 €	6.000 €	Redovna budžetska sredstva UNHCR	Nastavit i blisku saradnju sa drzavam a u okruzenj u kako bi se djeca rodjena izvan Crne Gore upisala u registre rodjenih tih zemalja
---	--	---	-----------------------	------------------------	-------------	--	---------	---------	---	---

	+zapoceti u PG									
4.2.3. Pružanje pomoći licima koja se nalaze u postupku za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva	Tokom 2020. godine postupak utvrđivanja statusa lica bez državljanstva je pokrenut za 16 lica. Do kraja oktobra 2020. godine za 5 lica je utvrđen status lica bez državljanstva, 1 lice je povuklo zahtjev dok je 10 zahtjeva dalje u radu. Od 5 lica kojima je utvrdjen status lica bez državljanstva za 2 lica je izdata dozvola za privremeni boravak	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		15.000 €	15.000 €	Redovna budžetska sredstva MUP UNHCR	Nastavit i sa pružanje m pomoci u pokretan ju procedur e i rjesavan ju predmet a koji su u radu
4.2.4. Podizati svijest i informisanost o	Zbog COVID 19 pandemije terenske aktivnosti, i	Ministarstvo unutrašnjih poslova	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV Kvartal 2022			UNHCR	Nastavit i sa podizanj me

upisu u matične registre, posebno novorođene djece	direktni kontakt sa licima je bio smanjen tokom 2020. godine	Partnerske institucije: UNHCR								svijesti, kroz direktni kontakt sa licima. Osmisliti i informativne kampanje za podizanje svijesti
4.2.5. Organizovanje obuka za službenike koji vrše poslove koji se odnose na utvrđivanje statusa lica bez državljanstva	Obuka 60 službenika planirana za decembar 2020 i dogovoreni detalji obuke	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		1.500 €	1.500 €	Redovna budžetska sredstva MUP UNHCR	Redovno pratiti efikasnost procedure za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva i osmislovati obuke koje će pomoći u otklanjanju

										nju identifikovanih nedostataka
4.2.6. Organizovanje studijske posjete za službenike koji vrše poslove koji se odnose na utvrđivanje statusa lica bez državljanstva u jednoj od država koja primjenjuje ove procedure	Zbog COVID 19 pandemije ova aktivnost nije realizovana tokom 2020. godine	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano	IV Kvartal 2020			UNHCR – predmet dostupnosti sredstava	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju
Operativni cilj: 4.3.		Pružanje pomoći za dobrovoljni i stalni povratak, sa posebnim naglaskom na Kosovo i jačanje modela bezbjednosti i unapređenje poštovanja zakonodavnih okvira								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
4.3.1. Podizati svijest i informisanost o pravu na dobrovoljni	MUP je učestvovao u aktivnostima predviđenim regionalnim	Ministarstvo unutrašnjih poslova	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				UNHCR – na osnovu potreba	

povratak zemlju porijekla	u Skopskim procesom, koji obuhvata i komponentu povratka. UNHCR je u redovnoj komunikaciji sa UNHCRom Kosova po ovom pitanju, kako bi imao najsvježije informacije o mogućnostima za dobrovoljni povratak. Takodje, UNHCR je učestvovao u aktivnostima predviđenim regionalnim Skopskim procesom, koji obuhvata i komponentu povratka. Ipak, aktivnosti u dijelu povratka su bile limitirane	Partnerske institucije: Uprava policije UNHCR								
----------------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	ogranicenjima uvedenim zbog COVID 19 pandemije									
4.3.2.Obezbjedi vanje dobrovoljnog povratka, sa posebnim naglaskom na Kosovo	UNHCR je u redovnoj komunikaciji sa UNHCRom Kosova po ovom pitanju, kako bi imao najsvježije informacije o mogućnostima za dobrovoljni povratak. Takodje, UNHCR je učestvovao u aktivnostima predviđenim regionalnim Skopskim procesom, koji obuhvata i komponentu povratka. Ipak, aktivnosti u dijelu povratka su bile limitirane ogranicenjima uvedenim zbog	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Uprava policije UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano	IV Kvartal 2022			UNHCR – na osnovu potreba na terenu	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju

	COVID 19 pandemije									
4.3.3. Identifikovati propuste i nedostatke postojećih procedura povratka u cilju unapređenja uslova za povratak	UNHCR je u redovnoj komunikaciji sa UNHCRom Kosova po ovom pitanju, kako bi imao najsvježije informacije o mogućnostima za dobrovoljni povratak. Takodje, UNHCR je učestvovao u aktivnostima predviđenim regionalnim Skopskim procesom, koji obuhvata i komponentu povratka. Ipak, aktivnosti u dijelu povratka su bile limitirane ograničenjima uvedenim zbog COVID 19 pandemije	Ministarstvo unutrašnjih poslova Partnerske institucije: Uprava policije UNHCR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Nije realizovano	IV Kvartal 2022			UNHCR – na osnovu potreba na terenu	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju

4.3.4. Stabilan javni red i mir, lična i imovinska sigurnost građana i sprečavanje nezakonitog boravka i rada	Službenici Sektora granične policije u saradnji sa službenicima Centara i Odjeljenja bezbjednosti policije vrše zajedničke redovne i nanredne kontrole kretanja i boravka stranaca u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela i prekršaja. U 2020.godini izvršeno je 137 kontrola u kojima je procesuirano 587 stranaca	Uprava Policije	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano					UP Redovna Budžetska sredstva	
Operativni cilj: 4.4.		Rješavanje stambenih potreba za interno raseljena lica (IRL)									
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovara juće	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period	

	izvještajnog perioda					obrazlož enje)				sprovod enja
4.4.1. Rješavanje stambenih potreba za interno raseljena lica	MNE 7 “Kupovina stanova u Herceg Novom za 36 socijalno ugroženih porodica”; čija ukupna vrijednost iznosi 953.470,41 € od čega sredstva granta 918.007,46 € a kontribucija države u iznosu od 147.297,56 €. Kroz prvi javni poziv kupljeno je 22 stana, a korisnici su se uselili 22. marta 2020. Javni poziv za kupovinu preostalih 14 stanova raspisan je 21. jula 2020. Ponudjeno je 8 stanova, a	Ministarstvo rada i socijalnog staranja Partnerske institucije: Direkcija javnih radova Glavni grad Podgorica	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Budžet Donatorska sredstva U koloni Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda dat je prikaz utrošenih sredstava	

[illegible]

	izvođačem radova.									
--	-------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

IV. NALAZ EVALUACIJE

S aspekta izrade evaulacije treba napomenuti da Strategija za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. Godina *nije rađena u skladu s važećom Metodologijom* za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore jer je predmetna Metodologija usvojena nakon donošenja ove Strategije.

Svakako će u novoj Strategiji o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021.-2025. godina, biti predviđeno sprovođenje evaulacije, u smislu da će ista biti sprovedena ex post i od strane eksternih eksperata zbog složenosti i obuhvata, ali i zbog obezbjeđivanja većeg stepena objektivnosti. Sredstva za sprovođenje biće obezbijedena budžetom Ministarstva unutrašnjih poslova. Planirano je da ovaj proces otpočne u maju 2025. godine i bude završen do oktobra iste godine, kako bi se pravovremeno obezbijedili nalazi evaluacije, koji će biti predstavljeni u završnom izvještaju, ali i u cilju obezbjeđivanja adekvatnih osnova za kreiranje potencijalno novog strateškog dokumenta.

Nalazi evaluacije daće jasan i precizan prikaz uspješnosti razvijanja politike migracija i azila, što će odrediti, da li se postižu planirani efekti zajedničkim djelovanjem svih nadležnih institucija, odnosno da li sprovedene aktivnosti vode ka unapređenju kompletnog sistema migracija.

V. OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA

S aspekta utrošenih finansijskih sredstava za implementaciju aktivnosti predviđenih Strategijom za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017.-2020. Godine nije moguće dati potpun finansijski pregled planiranih i utrošenih sredstava jer je predmetna Strategija *pripremljena u skladu s ranijom metodologijom* za izradu strateških dokumenata, *kada nije postojala obaveza navođenja finansijskih pokazatelja u vezi s realizacijom mjera i aktivnosti*.

Ipak, pored toga, ovdje treba ukazati da je realizacija aktivnosti strategije finansirana iz redovnih budžeta ministarstava, iz projekata međunarodnih organizacija, donacija i projekata NVO. Nije bilo moguće uraditi presjek uloženi finansijskih sredstava za pojedine realizovane aktivnosti jer ranija metodologija nije predviđala prikaz utrošenih finansijskih sredstava za svaku aktivnost pojedinačno, ali gdje je za to postojala mogućnost izvori finansiranja i utrošena sredstva su prikazana kroz godišenje izvještaje koje je usvajala Vlada Crne Gore.

VI. PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA

Na kraju perioda za koji je Strategija za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godine donijeta većina aktivnosti su realizovane ili su u toku realizacije, s tim što postoje aktivnosti koje zahtijevaju dodatne intervencije od institucija nosilaca ovih aktivnosti, kao i aktivnosti koje nijesu u potpunosti realizovane, stoga je prepoznata potreba za njihovim unapređenjem, te posebnu pažnju treba posvetiti baš ovim aktivnostima. S druge strane aktivnosti koje su uspješno realizovane nužno ne podrazumijevaju da ih ne treba predvijeti i za naredni period u cilju unapređenja sveobuhvatnog sistema mješovitih migracija u Crnoj Gori.

S obzirom da je ovo drugi strateški dokument iz ove oblasti, da je pregovarački proces između Crne Gore i Evropske unije počeo je 29. juna 2012. godine, dok je 27. juna 2013. godine usvojen **Akcionni planovi za poglavlje 24 Pravda, sloboda i bezbjednost**, da je većina mjera iz AP za PP 24 realizovano, treba istaći da je Crna Gora uspostavila strateški i normativni okvir, kao i institucionalne strukture. Izgradila je efikasan sistem za upravljanje migracijama, sa budućim ciljem jačanja ovih mehanizama. Međutim, bez obzira koliko jedan nacionalni sistem migracija bio razvijen, ne može se sam izboriti sa problemom ilegalnih migracija, bez kontinuirane saradnje sa zemljama regiona i EU, međunarodnim organizacijama i ostalim subjektima koji mogu doprinijeti efikasnijem upravljanju migracijama.

Za naredni period planiranja politika u oblasti migracija treba posebno imati u vidu *preporuke iz izvještaja EK za Crnu Goru*, posebno na posljednji izvještaj iz oktobra 2020. godine (**Radni dokument – Izvještaj za Crnu Goru za 2020. godinu**), u kojem je data generalnu preporuku da Crna Gora u narednom periodu mora, „*dalje jača kapacitet za rješavanje mješovitih migracionih tokova i integracije izbjeglica; dalje povećava ljudske i materijalne resurse posvećene upravljanju granicama i sistemu registracije migranata*“.

S tim u vezi, u narednom periodu je potrebno sljedeće:

- ✓ *preduzimanje normativnih aktivnosti sa ciljem potpunog usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU* u segmentima u kojima trenutno nije usklađena, sa posebnim akcentom na izmjene i dopune Zakona o strancima. Takođe, neophodno je stalno praćenje promjena u zakonima i praksi evropskih država sa ciljem dostizanja evropskih standarda u postupanju sa strancima koji traže međunarodnu zaštitu.
- ✓ treba nastaviti napore *na poboljšanju postupka utvrđivanja statusa, daljem jačanju prihvatnih kapaciteta i racionalizaciji troškova smještaja u alternativnom centru*, i stim u vezi kontinuirano preduzimati aktivnosti u dijelu povećanja i proširenja smještajnih kapaciteta, kao i povećanje broja službenika koji vrše poslove prihvata stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori. Takođe, potrebno je kontinuirano preduzimanje aktivnosti na prižanju psihosocijalne, materijalne, pravne podrška u pristupu pravima za osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita, kao i kroz pružanje prevodilačkih usluga u postupku odobrenja međunarodne zaštite. Isto tako, treba redovno preduzimati aktivnosti u dijelu obezbjeđenja učenja crnogorskog jezika, istorije i kulture, radi uključivanja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u crnogorsko društvo, identifikacije potrebnih zanimanja u sektorima kojima nedostaje radna snaga, identifikovanje dostupnih obuka, sa akcentom na obuke stručnog osposobljavanja, zapošljavanje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita i izrada i štampa brošura za crnogorski jezik, istoriju i kulturu (na osnovu usvojenog programa) i pružanje kurseva za učenje crnogorskog jezika, istorije i kulture osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita, kao i podjela paketa humanitarne pomoći za lica koja traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori.
- ✓ potrebno je konačno *uspostavljanje elektronske baze podataka u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova i unaprjeđenje sistema identifikacije, registracije i priključenja podataka za osobe iz sistema međunarodne zaštite*. Takođe, potrebno je izrađivati novi i dopunjavati postojeći informativni materijal (brošure, flajeri, banner na zvaničnom web sajt Ministarstva unutrašnjih poslova) i isti distribuirati službenicima i ciljnim grupama u cilju njihovog upoznavanja sa novodonijetim propisima i standardima iz oblasti migracija i azila.
- ✓ potrebno je preduzimanje aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova *na konačnom rješavanju pravnog statusa raseljenih i interno raseljenih lica* koja su podnijela zahtjeve za odobrenje privremenog boravka do tri godine i stalnog boravka, zaključno sa 31.12.2014. godine i čiji su zahtjevi i dalje u postupku rješavanja kod Ministarstva unutrašnjih poslova. U tom smislu treba nastaviti saradnju sa nadležnim organima država okruženja i kontinuirano vršiti identifikovanje i pružanje podrške ranjivim licima kojima nedostaju lični dokumenti, pokretati administrativne i sudske postupke za registraciju u Crnoj Gori

ili u zemljama porijekla. Isto tako, treba pružiti pomoć za dobrovoljni i stalni povratak, sa posebnim naglaskom na Kosovo, kao i nastaviti sa rješavanjem stambenih potreba za interno raseljena lica (IRL), kroz odabir korisnika, izvođenje građevinskih radova i izgradnju kuća.

- ✓ treba nastaviti ***aktivnosti sa ciljem prevencije rizika od apatridije u Crnoj Gori*** kroz pružanje pomoći djeci koja nijesu upisana u matični registar rođenih zbog napuštanja od strane roditelja ili kojima roditelji nemaju lična dokumenta, pružanje pomoći licima koja se nalaze u postupku za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva i podizanje svijesti i informisanosti o upisu u matične registre, posebno novorođene djece.
- ✓ u narednom periodu planiranja starteškog dokumenata u oblasti migracija ***neophodno je jasno definisanje početnog stanja, strateških ali i operativnih ciljeva, kako bi izvještavanje moglo biti objektivno i precizno, a indikator uspjeha mjerljiv***, a ujedno, s obzirom na novu metodologiju, potrebno je u budućem periodu planirati finansijska sredstva za realizaciju svake aktivnosti pojedinačno, kako bi imali presjek utrošenih sredstava.